

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav germánských studií /Skandinavistika

Bakalářská práce

Anna Fenclová

Dánská negativní expresiva a jejich překlad do češtiny

Danish negative expressives and their translation to Czech language

Praha 2024

Vedoucí práce: Mgr. Radka Stahr, Ph.D.

Poděkování:

Ráda bych poděkovala své vedoucí bakalářské práce Mgr. Radce Stahr, Ph.D. za odborné vedení, trpělivost, ochotu a cenné rady při zpracovávání této práce.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 31.12.2024

Anna Fenclová

Klíčová slova (česky):

dánština, čeština, negativní expresiva, překlad

Klíčová slova (anglicky):

danish language, czech language, negative expressives, translation

Abstrakt (česky):

Tématem bakalářské práce jsou dánská negativní expresiva a jejich překlad do češtiny. Práce má za cíl zkoumat, jak si dokážou čeští překladatelé poradit s takto specifickou kategorií slov, která má každý jazyk odlišná a mohou být často nepřeložitelná. Hlavní pozornost při analýze vybraných výrazů bude zaměřena na tabuizované okruhy a s nimi spojenou změnu tabuizovaného okruhu při převodu do češtiny, verbální agresi a okrajově i na funkci expresiv ve větě. Zároveň bude pozornost směřována na podobnosti či rozdílnosti překladů od různých českých překladatelů.

Abstrakt (anglicky):

The topic of the bachelor thesis is danish negative expressives and their translation into czech language. The aim of the thesis is to investigate, how czech translators can cope with such a specific category of words, which are different in each language and can often be untranslatable. The main focus in the analysis of the selected expressives will be on the taboo categories and the associated change of the taboo during the translation into czech language, verbal aggression and marginally also on their function in the sentence. At the same time, attention will be directed to the similarities or differences of translations from different czech translators.

Obsah:

1. Úvod.....	8
2. Expresivita a její druhy.....	9
2.1. Expresivita inherentní.....	9
2.1.1. Expresivita hlásková.....	10
2.1.2. Expresivita slovotvorná.....	10
2.1.3. Lexikálně sémantická expresivita.....	11
2.2. Expresivita adherentní.....	11
2.3. Expresivita kontextová.....	12
3. Negativní expresiva.....	14
3.1. Negativní expresiva v češtině.....	14
3.1.1. Kletby.....	19
3.1.2. Nadávky.....	20
3.1.3. Další jevy.....	21
3.1.3.1. Jazykový kompromis.....	21
3.1.3.2. Slovní vycpávky a kontaktné výrazy.....	21
3.2. Negativní expresiva v dánštině.....	22
3.2.1. Kletby.....	24
3.2.2. Nadávky.....	25
3.2.3. Další jevy.....	25
3.2.3.1. Jazykový kompromis.....	25
3.2.3.2. Slovní vycpávky a kontaktné výrazy.....	26
4. Analýza.....	27
4.1. Negativní expresiva v jednotlivých dílech.....	28
4.1.1. <i>Fotbalový anděl</i>	29
4.1.2. <i>Můj kámoš Ježíš</i>	31
4.1.3. <i>Ze sídliště</i>	32
4.1.4. Shrnutí.....	34
4.2. Nejčastější negativní expresiva.....	39
4.2.1. <i>Helvede</i>	39
4.2.2. <i>Fanden</i>	41
4.2.3. <i>Fuck</i>	42
5. Závěr.....	45
6. Literatura.....	48

1. Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá tématem negativních expresiv v dánském a českém jazyce. Negativní expresiva jsou specifickou jazykovou kategorií, kterou má každý jazyk svou vlastní, a proto může být překlad těchto výrazů oříškem. Hlavním cílem této práce je čtenáři představit svět negativních expresiv a jevy s nimi spojené. Bakalářskou práci bych proto chtěla konstruovat jako jakýsi přehled, který může studentovi dánštiny pomoci při překládání dané jazykové kategorie a zároveň bude čtenář obeznámen s různými faktory, na které musí při překladu brát ohled. Zároveň by měla práce také nastínit různorodost perspektiv, jak lze na negativní expresiva pohlížet.

Práce je dělena do dvou hlavních částí, a to na teoretickou a praktickou část. V úvodu teoretické práce se věnuji obecnému pojetí expresivity jako takové. Tato kapitola si klade za cíl představit čtenáři svět expresivity. Definuji, co je to expresivita, jaké existují druhy expresivity a jak je lze navzájem od sebe odlišit. V následující kapitole se již věnuji hlavnímu tématu této práce, a to negativním expresivům jak v češtině, tak v dánštině. Už samotný název práce v sobě nese problematiku vymezení expresiv, jelikož se pojem „negativní expresiva“ často kryje s výrazem „vulgarismus“. Vulgarismus je přitom někdy zaměňován s pojmem „vulgární výraz“, a proto se nejprve věnuji vymezení, resp. definování těchto pojmů. Dále uvádím několik aspektů, jak lze na negativní expresiva nahlížet či z jakých úhlů pohledu je lze zkoumat. Následně se v této kapitole věnuji dvěma jazykovým prostředkům, které jsou s negativními expresivami úzce spjaty, a to kletbám a nadávkám. Pozornost je věnována i některým jazykovým jevům, které se v souvislosti s negativními expresivami mohou objevit.

Praktická část práce se skládá ze dvou podkapitol. První podkapitola se zabývá negativními expresivami ve třech vybraných titulech. Cílem této části je představit různá negativní expresiva, která se v knihách objevila, následně je okomentovat a charakterizovat z různých perspektiv. Druhá sekce se soustředí na tři nejfrekventovanější výrazy z vybraných titulů. Pozornost je směřována na možné významy výrazů, jejich použití, jejich různé tvary a na otázku, jak moc jejich výskyt závisí na kontextu a jak se překládají.

2. Expresivita a její druhy

Podle Františka Čermáka je expresivita chápána jako „pragmatická složka významu lexému nebo jeho výskytu, popř. i jiných jednotek, dána jako různě silný projev afektivního a volního vztahu mluvčího nebo užítím, které na pozadí syntagmatické kombinace tohoto lexému s jinými v kontextu se chápe jako neobvyklé, respektive vybočující z formy.“¹ Expresivní výraz či expresivum je tedy slovo vzniklé přetvořením nociónálního výrazu, citově neutrálního, na citově či emočně zabarvený výraz, jenž vyjadřuje postoj a hodnocení mluvčího k dané skutečnosti. Podle švýcarského lingvisty Charlese Ballyho bude expresivní každý jazykový jev spojený s emocí.² Čermák charakterizuje expresivní či emotivní komunikativní funkci jako sebevyjádření mluvčího, jeho postojů a emocí.³ Expresivní slova mohou nést buď kladné citové zabarvení, u slov hypokoristických či mazlivých, anebo také mohou být negativně zabarvená či hrubá, u slov pejorativních a vulgárních.⁴ Příkladem expresivních slov, která mají znak citové libosti, může být užití zdrobnělého jména *Karolínka* z původního neutrálního jména *Karolína*, a naopak u expresivních slov, u kterých se vyskytuje znak nelibosti či zhrubění, může být příkladem slovo *fízl* z původního neutrálního slova *policista*.

Expresivní výrazy však nevznikají pouze v psané formě, ale objevují se především v mluveném jazyce: „Mluvčímu jde zejména o to, aby upoutal a udržel pozornost posluchače“, a proto „volí často namísto výrazů stylisticky neutrálních výrazy expresivní“⁵. Jaroslav Zima ve svém díle *Expresivita slova v současné češtině* udává trojí základní dělení slovní expresivity: inherentní expresivita, adherentní expresivita a expresivita kontextová. Jak uvádí také Jílek a Bednaříková, u jednotlivých expresivit je důležité zohlednění přítomnosti či nepřítomnosti sému hodnocení, a proto také v jejich díle rozdělují expresivitu adherentní a inherentní na hodnotící (kvalitativní a kvantitativní) a nehodnotící.⁶

2.1. Expresivita inherentní

Expresivita inherentní je součástí lexikálního významu či je s ním úzce spjata. U daných výrazů poznáváme jejich expresivní charakter, aniž bychom potřebovali znát kontext.⁷

---

¹ ČERMÁK, František. *Jazyk a jazykověda: přehled a slovníky*. Praha: Univerzita Karlova, Nakl. Karolinum, 2001, s. 237.

² Srov. ZIMA, Jaroslav. *Expresivita slova v současné češtině*. Praha: Nakl. Československé akademie věd, 1961, s. 6.

³ Srov. ČERMÁK, František. *Jazyk a jazykověda*, s. 19.

⁴ Srov. ZIMA, Jaroslav. *Studie lexikologická a stylistická*, s. 5.

⁵ *Ibid.*, s. 9.

⁶ Srov. JÍLEK, Viktor, Božena BEDNAŘÍKOVÁ a Jindřiška SVOBODOVÁ. *Jazyk moderátorů Událostí, hlavního zpravodajského pořadu České televize*. Univerzita Palackého v Olomouci, 2016, s. 127–128.

⁷ Srov. JÍLEK, Viktor a Božena BEDNAŘÍKOVÁ. *Jazykové prostředky s potenciálem porušit normu v oblasti mediálního zpravodajství*. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, s. 78.

Expresivita je u slov inherentně expresivních jejich neoddelitelnou a stálou součástí významu.⁸ Podle Jílka a Bednaříkové je zde expresivita patrná z hláskového či slovotvorného utváření nebo lexikálního významu, a proto dále člení inherentní expresivitu na expresivitu hláskovou, slovotvornou a lexikálně sémantickou.⁹ Expresivita inherentní a její podkategorie se také dále dělí na hodnotící či nehodnotící (respektive s hodnocením nevyhraněným), což si ukážeme na příkladech jednotlivých podkategorií.

2.1.1. Expresivita hlásková

Tato expresivita je založena na přítomnosti hlásek a jejich skupin, jenž jsou chápány jako zvukově expresivní (*šťourat, čadit*), a nebo také na přítomnosti specifických slabičných struktur, které jsou také považovány za zvukově expresivní (*křížem krážem*).¹⁰ Expresivní příznaky obsahují často souhlásky palatální (tvrdopatrové) jako *d'*, *t'*, *ň* ve spojení se zadními samohláskami *o*, *u* (*ňouma, tuňta*) nebo také u velárních souhlásek (zadopatrové) *g*, *k*, *ch* (*chechtat se, grgat*).¹¹ Dále lze za expresivní považovat hláskovou skupinu *-ajs-/-ajz-*, která se používá například u přejatých cizích slov, u nichž *-ajs-/-ajz-* je součástí cizího slovního celku (*šlajsna, lajsnout*), nebo také slova začínající předponami *cv-* a *čv-* (*čvachtat*).¹² Příklady hláskových expresiv, jenž mají hodnotící charakter, mohou být *chlemtat, kňourat, ňouma* a naopak nehodnotící jako *cik cak, vrkú, žbluňk*.¹³

2.1.2. Expresivita slovotvorná

Jak už je z názvu patrné, tato expresivita je spjata se slovotvorbou. Nejčastěji je však slovotvorná expresivita tvořena za užití různých druhů sufixů, ať už jde o zdrobňující (deminutivní) sufixy jako například *-ánek (mamánek)*, *-átko (děťátko)*, *-eček (chlapeček)*, *-íček (staříček)*, *-inko (malinko)*, *-ičko (maličko)* nebo sufixů zveličujících (augmentativní), např. *-isko (psisko)*. Expresivní charakter také mají slova označující osoby, přičemž se tvoří za pomoci záporných prefixů *ne-*, *anti-* (*necita, antivakcer*) nebo také zveličující prefixy jako *mega-*, *giga-*, *super-* (*superdrbna*) nebo zdrobňujících *pidi-*.¹⁴ Kromě expresivních sufixů a prefixů může být expresivita slovotvorná tvořena reduplikací, tedy zdvojením hlásek, samohlásek nebo

⁸ Srov. ZIMA, Jaroslav. *Studie lexikologická a stylistická*, s. 12.

⁹ Srov. JÍLEK, Viktor a Božena BEDNAŘÍKOVÁ. *Jazykové prostředky s potenciálem porušit normu v oblasti mediálního zpravodajství*. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, s. 78.

¹⁰ Srov. *ibid.*, s. 79.

¹¹ Srov. ZIMA, Jaroslav. *Studie lexikologická a stylistická*, s. 12.

¹² Srov. *ibid.*, s. 12–13.

¹³ Srov. JÍLEK, Viktor, Božena BEDNAŘÍKOVÁ a Jindřiška SVOBODOVÁ. *Jazyk moderátorů Událostí, hlavního zpravodajského pořadu České televize*, s. 127–128.

¹⁴ Srov. JÍLEK, Viktor a Božena BEDNAŘÍKOVÁ. *Jazykové prostředky s potenciálem porušit normu v oblasti mediálního zpravodajství*. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, s. 79.

celých slov (*malý – malinký – malilinký*).¹⁵ Opět hodnotícími mohou být slova jako *antitalent*, *megapárty*, a naopak s nevyhraněným hodnocením jako *dívčina*, *čertovina*, aj.¹⁶

2.1.3. Lexikálně sémantická expresivita

Pod lexikálně sémantickou expresivitu řadíme částice (např. *at', kéž, no*)¹⁷ a citoslovce, at' už onomatopoická citoslovce, která foneticky napodobují zvuky (*žbluňk, brrr, vrkú*), či volní citoslovce, která označují vyjádření, náladu či pocity mluvčího (*hrome, auvajs*).¹⁸

Kromě částic a citoslovcí patří k lexikálně sémantické expresivitě také frazémy. Jílek a Bednářová uvádějí, že expresivní frazémy jsou velmi dominantní, co se hodnocení týče. V lexikálním významu je obsažena právě jejich kvantitativní nebo kvalitativní expresivita, a proto jako takové patří expresivní frazémy pod inherentní, lexikálně sémantická expresiva.¹⁹ Kvantitativní expresiva vyjadřují míru či množství výrazu, a tím dochází k zesílení expresivního významu nociónálního slova, např. *malinkatý* na místo *malý*. Kvalitativní expresiva naopak vyjadřují kvalitu či vlastnost daného výrazu (př. *blázínek*). Pokud chceme zjistit expresivitu či hodnotící charakteristiku daného frazému, musíme pro daný frazém najít jeho synonymní označení téže skutečnosti, na základě čehož lze daný frazém konfrontovat, případně odpovídající metajazykový opis. V případě, že existuje alespoň jedno synonymní pojmenování či jeden metajazykový opis obsahující expresivní konotaci, lze o daném frazému tvrdit, že je expresivní.²⁰ Pokud rozdělujeme na hodnotící a nehodnotící, lze tedy uvést příklady jako *dutohlav* (okazionalizmus od dutá hlava), *herka*, *natáhnout bačkory* jako hodnotící, a *ejhle*, *ha*, *hm* jako nehodnotící.

2.2. Expresivita adherentní

Na rozdíl od expresivity inherentní, kde dokážeme rozpoznat expresivní charakter přímo v základním významu slova, je expresivita adherentní jejím opakem. Slovo zde získává adherentní expresivitu až sémantickou změnou.²¹ Větší část slov naší slovní zásoby má svůj základní význam neutrální a popisuje obecné pojmy, avšak některá z těchto slov mohou

¹⁵ Srov. JÍLEK, Viktor a Božena BEDNAŘÍKOVÁ. *Jazykové prostředky s potenciálem porušit normu v oblasti mediálního zpravodajství*, s. 79..

¹⁶ Srov. *ibid.*, s. 127.

¹⁷ Srov. *ibid.*, s. 80.

¹⁸ Srov. KROBOTOVÁ, Milena. *Úvod do české stylistiky*. Olomouc: Univ. Palackého, Pedagogická Fak, 2001, s. 35.

¹⁹ Srov. JÍLEK, Viktor, Božena BEDNAŘÍKOVÁ a Jindřiška SVOBODOVÁ. *Jazyk moderátorů Událostí, hlavního zpravodajského pořadu České televize*, s. 127.

²⁰ Srov. *ibid.*, s. 127–128.

²¹ Srov. KROBOTOVÁ, Milena. *Úvod do české stylistiky*. Olomouc: Univ. Palackého, Pedagogická Fak, 2001, s. 35.

nabývat v určitém kontextu expresivních znaků – tato expresivita vychází z přenosu pojmenování na jinou skutečnost, přičemž základní význam daného slova zůstává stále neexpresivní a jeho expresivní význam se objevuje až v jeho druhotném variantním významu.²² Dochází zde k procesu, kdy daný výraz nabývá kromě svého objektivního významu i expresivní význam, a kde lze expresivitu rozpoznat až z určitého kontextu, i když je expresivita pravděpodobně již ve slově zakořeněna.²³ Příkladem může být slovní spojení *oťukávat něco*, jehož význam v neutrálním tvaru by mohl být například *Musím kladívkem oťukat zeď*. Avšak v jiném kontextu by toto slovo mohlo mít význam jako *předběžně zjišťovat, zkoumat*.²⁴ Kontext je u této expresivity klíčový: „Na kontextu může být u adherentních expresiv, která obsahují hodnocení, závislá i kvalitativní charakteristika expresiva, ta může oproti ve významu obsažené primární hodnotící charakteristice kladné změnit ráz na zápornou, případně ze záporné na kladnou (přepólování kvality hodnotící charakteristiky).“²⁵ Kladnou hodnotící charakteristiku lze například pozorovat u variantních významů jednotek, jenž zaznamenávají charakteristické rysy či vlastnosti (*Ona je taková laňka.*), u vztahu k subjektu (*On je můj poklad.*) nebo také například u pojmenování místa (*Portugalsko, to byl ráj.*). Zápornou hodnotící charakteristiku lze nalézt v hodně podobných příkladech jako u kladné, jako například *Monika je pěkná kráva, On se ke mně úplně plazil a prosil, Ten starej hňup pošel*. Zde jsme si uvedli pár příkladů hodnotící expresivity, ať už kladné či záporné. Na druhé straně expresivita s hodnocením nevyhraněným může být patrna ve výrazech jako *je tu vymeteno* (synonymum prázdno) anebo *rostlina vylezla z hlíny* (synonymum vyklíčila, vyrostla).²⁶

2.3. Expresivita kontextová

V oblasti lexikologie zkoumáme z výše uvedených expresivit expresivitu inherentní a adherentní, avšak obě tyto expresivity mohou také být v určitých případech prostředky stylistickými. Expresivita kontextová na rozdíl od inherentní a adherentní není nijak spojena se změnou významu slova, a je tudíž pouze jevem stylistickým.²⁷ Je tomu tak, jelikož vzniká pronikáním různých stylistických vrstev či výrazových prostředků, které neodpovídají svým

²² Srov. JÍLEK, Viktor a Božena BEDNAŘÍKOVÁ. *Jazykové prostředky s potenciálem porušit normu v oblasti mediálního zpravodajství*, s. 78.

²³ Srov. KROBOTOVÁ, Milena. *Úvod do české stylistiky*, s. 35.

²⁴ Srov. ZIMA, Jaroslav. *Studie lexikologická a stylistická*, s. 10.

²⁵ JÍLEK, Viktor a Božena BEDNAŘÍKOVÁ. *Jazykové prostředky s potenciálem porušit normu v oblasti mediálního zpravodajství*, s. 82.

²⁶ Srov. JÍLEK, Viktor, Božena BEDNAŘÍKOVÁ a Jindřiška SVOBODOVÁ. *Jazyk moderátorů Událostí, hlavního zpravodajského pořadu České televize*, s. 128.

²⁷ Srov. ZIMA, Jaroslav. *Studie lexikologická a stylistická*, s. 10.

věcným významem danému kontextu – jsou sémanticky nekompatibilní, což tvoří kontrast, který vede k jakémusi logickému rozporu, na kterém je tato expresivita založena.²⁸

Na lexikální úrovni vzniká tato expresivita v bezprostředním kontextu – zakládá se na nesouladném, inkongruentním užití lexikálních jednotek. Inkongruentní užití slova znamená, že slovo v daném kontextu nesedí, ať už významově či stylově. Kontextová expresivita tak staví na kontrastu, který vzniká nenáležitým užití výrazových prostředků, které neodpovídají kontextu. Tato inkongruence může vzniknout dvojím způsobem. První možností je užití dané pojmenovací jednotky, jejíž význam je v kontextu v absolutní rozepři s označovanou skutečností a v jejímž důsledku je porušena absence hodnocení i kritérium přesnosti označení, např. *Předložil své třístránkové dílo.*²⁹ Díky tomuto jevu se zde objevuje přítomnost hodnocení dané skutečnosti, které je zpravidla negativní, a je tím ironie, jejíž typickou charakteristikou je právě zřetelná inkongruence užití lexikálních jednotek.³⁰ Zároveň je i důsledkem nepřesnost označení.³¹ Další způsob vzniku inkongruence spočívá v užití takových jednotek, které označují skutečnost, avšak nevhodnost jejich aplikace tkví ve stylové charakteristice. Touto metodou se neporušuje kritérium přesnosti, avšak může dojít k porušení absence hodnocení.³²

---

²⁸ Srov. LEVÝ, Jiří. *Umění překlada*. Praha: Apostrof, 2012, s. 59.

²⁹ Srov. JÍLEK, Viktor, Božena BEDNAŘÍKOVÁ a Jindřiška SVOBODOVÁ. *Jazyk moderátorů Událostí, hlavního zpravodajského pořadu České televize*, s. 114.

³⁰ Srov. *ibid.*, s. 59–60.

³¹ Srov. *ibid.*, s. 114.

³² Srov. *ibid.*

3. Negativní expresiva

Předcházející kapitola se věnovala pojmu expresivity a měla za cíl uvést čtenáře do světa expresivity a přiblížit mu, jaké druhy expresivity se v českém jazyce nacházejí, jak se daná expresivita tvoří či jakým způsobem ji lze rozpoznat. V této kapitole bude však už pozornost směřována na hlavní téma této práce, a to na negativní expresiva.

Negativní expresiva jsou expresivní výrazy nesoucí zvláštní znaky hrubosti či negace. Jsou to slova, jež jsou v rozporu s neutrálním jazykem. Negativní expresiva se zvláště vyznačují tím, že jsou obecně brány za neslušné a společensky nepřijatelné. Podle dánské lingvistky Signe Tonsberg fungují negativní expresiva jako jazykový zesilovač, který je používán k vyjádření emocí a postojů, často referující k nějakému určitému tabu či stigma v naší kultuře.³³

V následujících podkapitolách bude nejprve věnována pozornost obecné charakteristice negativních expresiv v češtině a v dánštině a zároveň i pojmu vulgarismus, který lze považovat za zavádějící, neboť ho lze využívat v různé extenzi a je obtížné ho jednoznačně definovat a ohraničit. Zároveň budou představeny jazykové prostředky, které jsou úzce spjaty s negativními expresivami, a to kletby a nadávky. Ač se může zdát, že jsou kletby a nadávky jedno, a to samé a že mezi sebou splývají, je mezi těmito dvěma jazykovými prostředky poměrně velký rozdíl. Každý z nich totiž plní odlišnou funkci a je užíván v různém kontextu a za různým účelem.³⁴ Dále budou v této kapitole zmíněny další možné jevy, které mohou nastat u negativních expresiv, a to např. opis hrubých výrazů jejich zlehčenými verzemi nebo také výskyt negativních expresiv, které neplní ve větě žádnou funkci a jsou spíše výplňkovým slovem mluvčího.

Hlavním účelem této části práce je představit čtenáři, jakým způsobem lze na negativní expresiva nahlížet, ukotvit vybrané pojmy jako jsou negativní expresiva/vulgarismy, kletby a nadávky v obou jazycích, a tím vytvořit základní strukturu pro následné porovnávání a analyzování vybraných výrazů. Je jisté, že oba jazyky tuto specifickou jazykovou skupinu slov užívají na denní bázi, avšak je třeba poukázat na rozdíly v negativních expresivech daných jazyků, a to především s ohledem na tabuizované okruhy v češtině a v dánštině.

3.1. Negativní expresiva v češtině

Akademický slovník spisovné češtiny udává hned několik definic a rozdělení kvalifikátorů označující expresivitu se záporným citovým hodnocením, a to na hanlivé, zhrubělé a vulgární výrazy. **Hanlivé výrazy** jsou taková slova, která vyjadřují záporný a

³³ Srov. ERIKSEN TONBERG, Signe. *Bandeord... UD & SE*. roč. 2010, č. 2, s. 27–28.

³⁴ Srov. JØRGENSEN, J. Normann a Pia QUIST. *Unges sprog*. København: Hans Reitzels Forlag, 2008, s. 99.

odsuzující vztah ke skutečnosti, jako např. pojmenování někoho „bábovka“ ve smyslu označení pro málo průbojného či zbabělého člověka. Dalšími kvalifikátory, jenž označují negativní expresivitu, jsou **zhrubělé výrazy**, které chápeme jako společensky nepřiměřené a často jsou neslušnými pojmenováními někoho. Poslední skupinou jsou **Vulgární výrazy**. Jako vulgární jsou chápány takové výrazy, které jsou silně zhrubělé a tabuizované. Příkladem je adjektivum *buzerantský* odvozené od vulgárního označení pro homosexuála anebo také *čůrák*, jenž může být buď vulgárním označením pro mužské přirození nebo také užito jako nadávka. Z toho vyplývá, že lze identifikovat tři stupně kvalifikátorů a to hanlivé, zhrubělé a vulgární, které označují různou míru intenzity negativní expresivity.³⁵

Na tomto místě je třeba poukázat na rozdíl mezi pojmy „vulgární výraz“ a „vulgarismus“, které mohou být v obecném použití často zaměňovány. Vulgární výraz je, dle ASSČ, kvalifikátorem označujícím expresivitu se záporným citovým hodnocením, tedy není samostatným jazykovým prostředkem, ba naopak je identifikátorem „síly“ negativity daného expresivního výrazu. Zde je důležité zdůraznit, že ač ASSČ udává díky těmto třem kvalifikátorům jakési rozdělení negativních expresiv dle hrubosti, je v podstatě nemožné přesně stanovit sílu výrazu na škále. Jak moc silný daný výraz může být nebo do jaké z těchto tří zmiňovaných kategorií by spadal, závisí na subjektivním pocitu hodnotícího, který se nedá objektivně určit. Tento pocit při určování síly hrubosti u daného výrazu se může v různém kontextu lišit a každý člověk může daný výraz hodnotit jinak.³⁶ „Co je pro jednoho mluvčího silně negativní, je pro jiného už téměř neutrální,“³⁷ reflektuje František Čermák.

Naopak vulgarismy jsou v Novém encyklopedickém slovníku češtiny charakterizovány jako „výrazy vyjadřující negativní a zároveň emotivní postoj mluvčího k člověku či věci, nesoucí expresivní odstín hrubosti,“³⁸ z čehož vyplývá, že vulgarismy jsou oproti vulgárním výrazům samostatnou kategorií jazykových prostředků. Zároveň je nutné zmínit, že vulgarismy jsou často v české sekundární literatuře ztotožňovány s pojmem negativní expresiva jako taková, a proto i já v této práci přijímám a ztotožňuji vulgarismy s pojmem negativní expresiva.

Poté, co jsme ohraničili pojem vulgarismus (dále také jako negativní expresivum) jako obecný pojem pro negativně zbarvené výrazy nesoucí v sobě hodnocení či postoj mluvčího

---

³⁵ Srov. JAZAIRIOVÁ, Pavla a Zdenka OPAVSKÁ, eds. *Kapitoly z koncepce Akademického slovníku současné češtiny*. Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, v.v.i, 2016, s. 72–73.

³⁶ Srov. ČERMÁK, František. *Lexikon a sémantika*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2010, s. 123.

³⁷ *Ibid.*, s. 127.

³⁸ Srov. JELÍNEK, Milan a Jarmil VEPŘEK. "Vulgarismus". In: KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ. *Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2017. Dostupné z: <https://www.czechency.org/>

k dané skutečnosti, se zaměříme na různé aspekty, jak na negativní expresiva nahlížet a z jakých různých úhlů pohledu lze dále negativní expresiva rozdělit a analyzovat.

Nejprve je třeba poukázat na roli komunikace ve vztahu k negativním expresivům, neboť je nezbytným prostředkem či sférou, ve které se tato objevují. Komunikace má šest hlavních funkcí, a to funkci *referenční* (téma a obsah, časoprostor a zakotvení v něm), *expresivní* (mluvčí a jeho postoj, pocit, sebevyjádření), *konativní* (záměr ovlivnit posluchače, apel), *faktickou* (komunikační kanál, jeho udržení, upevnění), *poetickou* (sdělení, jeho obsah a formy a účinek) a *metajazykovou* (forma sdělení).³⁹ Šemelík a Lišková ve své práci *K lexikografickému zpracování tabuových slov* (2019) udávají dvě funkce vulgarismů, a to právě **funkci expresivní** a **funkci konativní**. Funkce expresivní má za cíl vyjádřit emoci mluvčího nebo také vyvolat v člověku úlevu při vyslovení výrazu. Druhá funkce vulgarismů, a sice funkce konativní, se snaží někoho poškodit či urazit nebo také se snaží performativně zapůsobit.⁴⁰ „Někdy je silnější potřeba exprese, vlastního „ulevení“, jindy potřeba urážky jakožto záměrnému ublížení druhému.“⁴¹ Z výše zmiňovaného nám vychází, že lze tedy pohlížet na negativní expresiva z pohledu jejich funkce, která je dvojitá. Každé z těchto dvou funkcí odpovídají dva jazykové prostředky, které jsou velmi úzce spjaty s negativními expresivy, a to kletby (sebevyjádření mluvčího) a nadávky (směřování adresátovy), kterým se v této práci budu věnovat později.

Nový encyklopedický slovník češtiny dále zmiňuje, že vulgarismy jsou pokládány za jeden z prostředků **verbální přímé agrese**, pokud se objevují jako prostředek nadávání, urážení, klení atd.⁴² Verbální přímá agrese tak v sobě zahrnuje jak sebevyjádření mluvčího, tak i nadávku směřující adresátovi. Ovšem existuje i tzv. **nepřímá verbální agrese**, která není směřována konkrétnímu adresátovi a nejedná se o zaklení. Do této skupiny bychom mohli zařadit slova, která se objevují jako neslušná expresivní varianta nociónálního výrazu (*prdel, hovno, chcanky*).⁴³

Již jsme zmínili, že se negativní expresiva dotýkají zpravidla tabuizovaných okruhů, ale co tabu vůbec znamená? Čermák vysvětluje, že princip tabu byl původně založený na nějaké univerzální dřívější pověře, kdy vyslovením jména určité entity se tato entita zjeví a daného

³⁹ Srov. ČERMÁK, František. *Lexikon a sémantika*, Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2010, s. 129.

⁴⁰ Srov. ŠEMELÍK, Martin a Michaela LIŠKOVÁ. K lexikografickému zpracování tabuových slov. *Slovo a Slovesnost*. roč. 2019, č. 80, s. 42.

⁴¹ VAŇKOVÁ, Irena. *Nádoba plná řeči: člověk, řeč a přirozený svět*. Praha: Univ. Karlova, Nakl. Karolinum, 2007, s. 218.

⁴² Srov. JELÍNEK, Milan a Jarmil VEPŘEK. "Vulgarismus". In: KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ. *Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2017. Dostupné z: <https://www.czechency.org/>.

⁴³ Srov. *ibid.*

člověka potrestá.⁴⁴ I když byl tento princip původně z oblasti archaického či původního náboženství, v současnosti je těchto oblastí nespočet. Jako dříve, kdy byl strach z vyslovení dané entity doprovázen trestem mluvčího, i v dnešní době je vyslovení výrazu následováno trestem v podobě společenských sankcí.⁴⁵ Čermák dále zdůrazňuje časovou proměnlivost tabu. Tabu není něco stálého a je závislé na čase. Je přirozeným jevem, že v průběhu času dochází k opotřebení daného tabuizovaného výrazu, a tak mluvčí vymýšlejí jejich tabuové náhrady, které mají často povahu eufemismu (místo *zemřít* zjemnění *zesnul*, *už není mezi námi*, *už není na tomto světě*) nebo naopak dysfemismu (*zdechnul*, *chcípnul*, *natáhnul bačkory*).⁴⁶ Tabuizovaná slova se však i přes trest ve formě společenské sankce užívají vědomě, a tak jsou často chápány jako vulgarismy.

„Povaha tabuizovaných slov je pro určité kontexty (především mluvené) lákavá, a tak se v nich jako vulgarismy užívají s cílem vyjádřit buď momentální silnou a nepříjemnou emoci mluvčího nebo negativně tak označit druhého a tím ho ponížit ap. Pak se užívají i přes společenskou sankci, která je při tom vědomě porušena, a to v závislosti na síle emoce, negativní evaluace a nenormovanosti kontextu a situace i ty nejsilnější a tabuové vulgarismy (prdel, čůrák, kunda...).“⁴⁷ - shrnuje František Čermák.

NESČ rozděluje vulgarismy na několik kategorií dle druhu tabuizovaného okruhu, a to následně:

- a) Sexuální akt či lidské genitálie
  - př. *mrdat*
- b) Urážející ženu či její chování
  - př. *kurva*
- c) Vylučování
  - př. *hovno*
- d) Označující původně toaletu
  - př. *hajzl*
- e) Označení podle zvířete
  - př. *vůl*
- f) Označující podle odumřelých částí rostlin
  - př. *stará větev*
- g) Náboženské

---

⁴⁴ Srov. ČERMÁK, František. *Lexikon a sémantika*, Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2010, s. 70.

⁴⁵ Srov. *ibid.*

⁴⁶ Srov. *ibid.*, s. 70–72.

⁴⁷ *Ibid.*, s. 71.

- př. *hergot, krucifix*
- h) Rasistické či odkazující k jiným národům
  - př. *tatar*
- i) Šovinistické
  - př. *židák*
- j) Označující zastánce obecně negativně vnímaných či amorálních názorů
  - př. *komouš*
- k) Označující tělesné a duševní vady
  - př. *kretén*
- l) Související s vzhledovými rysy
  - př. *plešoun*
- m) Související s negativně vnímanou vlastností
  - př. *vlezdoprdelka*
- n) Neologismy⁴⁸
  - př. *vlezdoprdelista*
- o) Okazionalismus⁴⁹

př. *pasy* z anglického *pussy*

Jak jsme si nyní ukázali, při analýze negativních expresiv bude zásadní je zkoumat hned z několika aspektů. Vulgarismy lze definovat podle druhu verbální agrese, která se rozděluje buď na *přímou* anebo *nepřímou verbální agresi*. Vulgarismy, které spadají pod přímou verbální agresi, dále rozděluje dle jejich funkce ve větě, a to na *konativní* (nadávky) a *expresivní* (kletby). V neposlední řadě lze samozřejmě analyzovat vulgarismy také z hlediska tabuizovaného okruhu. Pro shrnutí tedy zopakujeme, že vulgarismy můžeme rozdělit a zkoumat:

---

⁴⁸ „Lexikální jednotka, která se ve vztahu k existujícím jednotkám slovní zásoby souč. jazyka vyznačuje novostí, a to jak z hlediska vzniku, tak z hlediska funkčního (funkčně systémového, komunikačního stylistického). N. vznikají z potřeby pojmenovat nové věci, jevy, i z potřeby nahradit dosavadní výrazy prostředkem přesnějším n. výraznějším.“ MARTINCOVÁ, Olga. "Neologismus". In: KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ. *Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2017. Dostupné z: <https://www.czechency.org/>.

⁴⁹ „Pojmenování, slovo vznikající příležitostně v procesu tvoření textu zpravidla pro jedno konkrétní použití podmíněné kontextem (např. *kolébkoviště* 'oblast, kraj, kde se rodí, vzniká něco umělecky cenného', (...)). O. charakterizuje řečový charakter, jedinstvo aktu utvoření, autorství, vázanost na kontext, neuzuálnost, jednorázové užití, zvláštnost, nápadnost, neobvyklost, novost. (...) Rozdíl mezi neologismy a o. se spatřuje v tom, že o. nebývají jaz. společenstvím přijaty do užívání, uchovávají si svou novost, neobvyklost, výrazovou neotřelost nezávisle na době, kdy byly utvořeny.“ MARTINCOVÁ, Olga. "Okazionalismus". In: KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ. *Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2017. Dostupné z: <https://www.czechency.org/>.

a) podle druhu verbální agrese:

1) Přímá verbální agrese

- Funkce konativní
  - Nadávky
  - Př. *Čůrák*
- Funkce expresivní
  - Kletby
  - Př. *Do prdele*

2) Nepřímá verbální agrese

- Negativně expresivní varianta nociónálního výrazu
- Př. *Prdel*

b) podle tabuizovaného okruhu (viz. rozdělení výše).

Na negativní expresiva lze nahlížet také z pohledu kvalifikátorů, které označují právě negativní expresivitu. Díky tomuto rozdělení můžeme obecně negativní expresiva zasadit do tří hlavních kategorií, a to na *hanlivé, zhrubělé* a *vulgární výrazy*. Zároveň se nám zde také otevírá problematika přesného ohraničení, do které ze skupin by vybraný výraz zapadl, jelikož závisí na individuálním, a především subjektivním hodnocením mluvčího, a proto tuto konstrukci pro další analýzu explicitně využívat nebudu.

3.1.1. Kletby

Kletby jsou výrazy, jenž lze použít k vyjádření postojů a pocitů mluvčího, jako například k projevu podrážděnosti, ke zdůraznění něčeho důležitého nebo také pro vyjádření překvapení, znechucení, radosti atd. Kletby nejsou nikomu adresované, jsou to slova, která k sobě nepotřebují druhou osobu pro jejich použití. Kletby jsou tudíž neadresné vůči posluchači (na rozdíl od nadávek), avšak využívají někdy i stejné lexémy jako nadávky. Představují emotivní či citové negativní vyjádření mluvčího pro danou skutečnost a jsou většinou užita v reakci jako například při hněvu, vzteku, komplikaci či nehodě. Kletba tedy sděluje vnitřní pocit mluvčího a jako příklad můžeme uvést výrazy jako *Hergot!*, *Dopíči!*, *K čertu!*, *Ježiši!* aj.

Kletby se podobně jako nadávky v češtině dotýkají zpravidla oblasti náboženství (*Hergot!*), sexu (*Kurva!*), vyměšování (*Doprdele!*) a někdy i ze zvířecí říše (*No ty krávo!*).⁵⁰

Slovenský jazykovědec Lubomír Ďurovič ve svém článku *Typologie klení ve slovanských a sousedních jazycích* udává oblasti, které v současnosti ve střední a východní Evropě porušují společenská tabu. Jsou tím oblasti jako sexuální chování, vylučování a pohlavní orgány, křesťanské hodnoty a eschatologie.⁵¹ Dále toto spektrum dělí do tří hlavních typologických oblastí, které jsou pro slovanské jazyky společné – oblast sexuální, análně-vylučovací a eschatologická.⁵² Oblast křesťanská a eschatologická se týká slov, která jsou spojena s křesťanskými hodnotami, zvláště s Božím jménem, a s oblastí posmrtného života (převážně nebe a peklo). Ďurovič ve svém článku udává, že podobně jako v němčině si lze v češtině povšimnout postupného ubývání expresivní hodnoty u náboženského klení, které v jazyce stále zůstalo, avšak přebývá pouze jako slabé citoslovce (*hergot, kruci, krucifix, pane bože* atd.), a právě proto tato oblast náboženského klení byla v češtině nahrazena jinou početnou skupinou, a to análně-vylučovací.⁵³

3.1.2. Nadávky

František Čermák charakterizuje nadávky jako pragmatické lexémy, které jsou adresované druhému a kterými mluvčí různou silou negativně hodnotí právě adresáta. Jejich hlavní funkce je negativní a prudká reakce mluvčího v daný moment na druhého, která vzbuzuje v mluvčím zlost či nelibost, a tím má zároveň i hodnotící funkci. Nejčastější oblastí výskytu nadávek je právě mluvený dialogový jazyk, jako např. *Hajzle!, Vole!* aj.⁵⁴ Kletby a nadávky mají společné to, že se zpravidla dotýkají tabuizovaných okruhů a jsou považovány za společensky nepřijatelné. Z tohoto důvodu mohou být některé výrazy jak nadávkami, tak kletbami, avšak je důležité zdůraznit, že jak nadávky, tak kletby jsou závislé na kontextu, který je pro rozlišení mezi nadávkou a kletbou zásadní (př. *kurva*).

Čermák dále vysvětluje struktury, ve kterých se nadávky nejčastěji vyskytují. První strukturou je **Ty x^V!**, kdy x^V znamená nadávku jako substantivum ve vokativu, např. **Ty vole!** Další strukturou je **Ty seš ale x^N!**. X^N je zde jako substantivem v nominativu (př. *Ty seš ale kokot!*). Poslední strukturou je **To je (ale) x^N**, kde jako příklad nám může posloužit nadávka *To*

⁵⁰ Srov. ČERMÁK, František. *Lexikon a sémantika*, Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2010, s. 120–122.

⁵¹ Srov. ĎUROVIČ, Lubomír. *Typologie klení ve slovanských a sousedních jazycích*. 1996, s. 46.

⁵² Srov. *ibid.*

⁵³ Srov. *ibid.*

⁵⁴ Srov. ČERMÁK, František. *Lexikon a sémantika*, Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2010, s. 121.

je *ale vůl*. Samozřejmě se nadávky mohou vyskytovat i v jiných konstrukcích nebo i jako samostatná slova.⁵⁵

Jak jsme zmínili už obecně u vulgarismů, je velmi těžké určit sílu nadávky, jelikož stanovení její síly je značně subjektivní a je třeba vzít v potaz celý kontext. Někdy samostatný výraz, který bychom určili jako nadávku, nemusí být v kontextu nutně nadávkou, ba naopak může být výrazem pozitivně hodnotícím (*Ty můj hlupáčku!*). Čermák upozorňuje i na výskyt ironie, která může tvořit jako pozitivní tak negativní význam slova, např. *ty inteligente*.⁵⁶

Mezi hlavní oblasti, kterých se nadávky dotýkají, jsou „zvířata (kráva), nositelé vlastností (nomina atributiva – *žvanil*), negativní prototypy lidí (*grázl*), sexuální orgány (*kunda*), abstrakta (*vostuda*), věci/místa (*hajzl*) atd.“⁵⁷

3.1.3. Další jevy

3.1.3.1. Jazykový kompromis

Jazykový kompromis je takový jev, kdy mluvčí má potřebu či chuť užít tabuizovaného výrazu, avšak kvůli zdrženlivosti, mravnímu společenskému ohledu či etikety užije jen takovou část tabuizovaného výrazu, aby bylo evidentní, jaké slovo mluvčí míní, avšak doplní další část slova slovem neutrálním, takže při vyslovení není výraz tak silný.⁵⁸ Příkladem je *do prkýnka*, *do prkenný vohrady*, která jsou lehčími verzemi výrazu *do prdele*. Na tomto příkladě je krásně vidět zachování předložky *do* a prvních dvou písmem ze slova *prdel*, tedy *pr*, a následného doplnění zbytku slova, aby výraz nebyl tak silný.

3.1.3.2. Slovní vycpávky a kontaktné výrazy

Slovní vycpávky, nebo také slovní vata, jsou taková slova či sousloví, při jejichž užití ve větě nedochází ke změně jejího významu. Slovní vata z pravidla funguje jako výplňkové slovo, bez hlubšího významu pro celou větu. K užívání slovních vycpávek dochází hned z několika různých důvodů, a to především z nervozity či nepřipravenosti mluvčího, díky kterým získává mluvčí více času při nepřipraveném projevu. Mezi nejčastější slovní vycpávky v češtině patří výrazy typu *fakt*, *jako*, *jakoby*, *jakože*, *prostě*, *třeba* atd.⁵⁹

⁵⁵ Srov. ČERMÁK, František. *Lexikon a sémantika*, Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2010, s. 121.

⁵⁶ Srov. *ibid.*, s. 123.

⁵⁷ *Ibid.*, s. 121.

⁵⁸ Srov. *ibid.*, s. 73–74.

⁵⁹ Srov. ŠVEJKOVSKÝ, Jakub. *Slovní vycpávky v mluvených projevech na české mediální scéně na příkladech redaktorů ČT a ČRo*. 2017, Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra žurnalistiky. s. 11.

Slovní spojení *ty vole* nebo také *vole* bylo dříve považováno za vulgární, avšak v dnešní době tento původní silný vulgární význam pozvolna ztrácí. Jakub Švejkský ve své bakalářské práci komparuje slovní vycpávky s kontaktovémi výrazy. Hlavní funkcí kontaktového výrazu je právě kontakt, často jako oslovení, tykání, zkratka slouží k familiárnímu kontaktu, který se primárně užívá v neformálním soukromém dialogu, často s emotivním až expresivním zabarvením (*Ty vado, Wow, Nekecej*).⁶⁰ Dále uvádí, že právě výraz *ty vole* je na pomezí kontaktového výrazu a slovní vycpávky: „jeho původní funkce kontaktu byla tolik nadužívána a do mluveného projevu českých mluvčích se vžila natolik, že ji lze považovat za slovní vycpávku“.⁶¹

Ludwicki a Škodová ve své práci *Ty vole jako multifunkční komunikační prostředek v současné češtině (2018)* analyzují hlouběji právě tyto výrazy. Uvádí hned pět funkcí daného výrazu, a to funkci *členící* (výraz jako částice), *vycpávkovou*, *kontaktovou* (oslovování druhého za účelem udržení kontaktu mezi sebou), *formální* (význam výrazu neovlivňuje obsah věty, bez významu) a v neposlední řadě *psychohygienickou* (zlozvyk, parazitní prostředek). Poukazují na to, že výraz *ty vole* je často charakterizován jako vulgarismus, ovšem nejedná se pouze o oslovení adresáta, ale dané expresivum může nabývat v mluvě různých funkcí.⁶²

3.2. Negativní expresiva v dánštině

Negativní expresiva jsou specifickou jazykovou kategorií, kterou má každý jazyk svou vlastní. V obecné rovině lze však říci, že definice či vymezení negativních expresiv (stejně tak i jejich jazykových prostředků jako jsou kletby a nadávky) jsou ze své podstaty v obou jazycích totožné. Co se však v jednotlivých jazycích odlišuje, je to, jakého z tabuizovaných okruhů se expresivum týká. Právě už samotné tabu, které dané výrazy reflektují, závisí nejvíce na kulturně-historickém kontextu, a proto zde budou v první řadě představeny sémantické okruhy typické pro dánská negativní expresiva.

a) Náboženské

Jak už je z názvu patrné, jedná se o výrazy s přesahem do náboženského světa. Náboženská expresiva jsou v dánštině nejpočetnější a nejstarší. Některá z nich odkazují k dobám před reformací, kdy Dánové byli ještě katolíci, ale v současné době jsou už

⁵⁹Srov. ŠVEJKOVSKÝ, Jakub. *Slovní vycpávky v mluvených projevech na české mediální scéně na příkladech redaktorů ČT a ČRo*. 2017, Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra žurnalistiky., s. 12–13.

⁶¹ Ibid., str. 12-13.

⁶² Srov. LUDWICKI, Antoni a Svatava ŠKODOVÁ. *Ty vole jako multifunkční komunikační prostředek v současné češtině*. *Bohemistika*. 2018, č. 3, s. 222–223. DOI: 10.14746/bo.2018.3.2

uplatňované jen velmi zřídka a lidé si často ani nejsou vědomi skutečného významu slova, resp. jeho etymologie. Často jsou užívány kletby zahrnující d'ábla (*fanden*) a peklo (*helvede*), které pocházejí přímo z doby reformace.⁶³ Nejčastěji se používají ve spojení s předložkou *for* (*for satan, for helvede, for fanden*). Náboženské kletby se týkají také často Boha (*Gud*). Zvláštní náboženskou kletbou je *sgu*, která je zkráceninou *så Gud* (*Ach Bože, Můj bože*), avšak v současné době už nefunguje přímo jako kletba, ale spíše jako vyplňující slovo či slovní vata: „Když do věty vložíte *skam*, znamená to, že očekáváte, že informace příjemce překvapí, ale po chvíli s tím bude souhlasit. Stejně tak *sgu* označuje vztah k příjemci. Když vložíte do věty *sgu*, znamená to, že trváte na svém předloženém úhlu pohledu, bez ohledu na to, co si příjemci může myslet.“⁶⁴ Co se týče nadávek, ty v náboženském duchu nejsou tak početné ve smyslu přímo daného náboženského výrazu, kterým byste chtěli někoho urazit či ponížit.

b) Mentální či fyzický handicap, nemoci

Tyto kletby se používaly jako druh zaříkávání, jejichž vyslovením se člověk snažil obávané nemoci odehnat. Typickými kletbami jsou *kræft æde mig* nebo *kraftedeme* (*at' mě sežere rakovina*) a *pokker*, což je složenina z *pest* (*mor*), *kopper* (*neštovice*) a *syphilis*.⁶⁵ Pojem *pokker* už se dnes běžně nevyskytuje jako označení pro nemoc, avšak stal se výrazem používaným jako jiné označení pro d'ábla, např. ve spojení *gå pokker i vold*.⁶⁶ Velmi častými jsou nadávky směřované na fyzický či mentální handicap. Nejčastějšími jsou nadávky ve spojení s *idiot, fjols, nar*.

c) Spodní funkce těla

Tato skupina negativních expresiv se v dánštině nazývá *kroppens nedre funktion*. Dané vulgarismy se týkají primárně výrazů spojených s vylučováním a z oblasti sexuálního života a jsou v dánštině z diachronního pohledu nejnovějšími.⁶⁷ Typickými výrazy z této oblasti jsou slůvka jako *lort* (*hovno*), *skide* (*sračka*), *pisse* (*chcanky*) a výrazy od nich odvozené.

---

⁶³ Srov. HEIDEMANN ANDERSEN, Margrethe a Marianne RATHJE. *Fuck, sgu og søreme*. . roč. 2005, č. 2 Juni.

⁶⁴ „Når man sætter ‚skam‘ ind i en sætning, betyder det, at man forventer, budskabet vil overraske modtageren, men at han herefter vil være enig. På samme måde angiver ‚sgu‘ en relation til modtageren. Når man sætter ordet ind i en sætning, betyder det, at man insisterer på det synspunkt, man fremfører, uanset hvad modtageren måtte mene“, překlad AF. SØRENSEN, Rasmus Bo. *Sgu- ikke længere et bandeord*. [online]. 2011. Dostupné z: <https://www.information.dk/kultur/2011/05/sgu-laengere-bandeord>

Srov. JØRGENSEN, J. Normann a Pia QUIST. *Unges sprog*, København: Hans Reitzels Forlag, 2008, č. 101.

⁶⁶ Srov. HEIDEMANN ANDERSEN, Margrethe a Marianne RATHJE. *Fuck, sgu og søreme*. 2005.

⁶⁷ Srov. RATHJE, Marianne a Daisy S. GRANN. *Unge og gamle holdninger til bndeord*. . roč. 2011, č. 4, s. 2.

Patří sem také anglické kletby a nadávky jako *fuck, fucking, fuck you, motherfucker a shit*, které se začaly používat v dánštině v 90. letech 20. století díky anglo-americkému vlivu, který se výrazně podílel na proměnách dánského jazyka a kultury posledních pár desetiletí. I když se v angličtině jedná o hrubší výrazy jako *fuck* a *fuck you*, nemusejí být v dánštině vnímány až tak silně, jelikož jde stále o převedené slovo z cizího jazyka.⁶⁸ Zachování slova v angličtině lze do určité míry přirovnat k opsání a tudíž i k zmírnění – výraz bude mnohem silnější, pokud dojde k užití dánského *knep* namísto anglického synonyma *fuck*.⁶⁹ *Fuck* odkazuje na tabuizovanou oblast sexu, ale když se používá jako kletba, nepoužívá se v doslovném smyslu.⁷⁰ *Fuck* jako kletba se často vyskytuje spíše je součástí různých frází a je používána v některých situacích téměř automaticky, aniž by o tom mluvčí přemýšlel.⁷¹

Na tomto místě je třeba opět zdůraznit, že je vždy důležité vnímat celý kontext výpovědi, ve které se daný výraz nachází. Stejně jako v češtině může mít i v dánštině jedno, a to samé slovo několik různých významů, který se odvíjí právě od kontextu. Dánská lingvistka Pia Quist poukazuje na to, že je třeba nahlížet na význam slova jako na tzv. kontextový fenomén, jenž se vztahuje k podstatě, že slovo nenesou pouze jeden význam. Kontextový fenomén znamená, že významy slova se utvářejí v různých situacích a v různém kontextu, a proto jsou významy slov dynamické a nestálé. Quist to uvádí na příkladu *luder* (*kurva, děvka*). *Luder* může být použito jako označení pro prostitutku, jako nadávka či urážka (např. „*du lille luder*“), avšak *luder*, lze taky použít skoro jako kletbu, například ve spojení „*Den fucking luder*“.⁷²

3.2.1. Kletby

Pojem kletby v dánštině vystihuje slovo *bandeord* a stejně jako v češtině jsou výrazem, který je přáním či zakletím něčeho špatného či zlého. Podle Jørgensen a Quist mají kletby tři charakteristické rysy. První rysem je, jak už bylo výše zmíněno, že kletby se používají pro něco, co je společensky a kulturně považováno za tabu či stigma. Jelikož jsou kletby závislé také na čase, síla kleteb se v průběhu doby může měnit, tzv. to, co bylo dříve považováno za silnou kletbu, už dnes nemusí mít tak silný význam: „V Dánsku v dřívějších dobách nábožensky založená kletba jako *sgu* a *for fanden* pravděpodobně vypadala mnohem silněji než dnes, kdy

⁶⁸ Srov. ERIKSEN TONBERG, Signe. *Bandeord... Ud & Se*. 2010, s. 27.

⁶⁹ Srov. *ibid.*

⁷⁰ Srov. SCHMIDT, Anders Thorup et al. *Mysteriet om fuck: En semantisk analyse af den emotive interjektion fuck i det danske sprog*. 2015, s. 10.

⁷¹ Srov. *ibid.*

⁷² Srov. HAGEN, Jimmy Zander a Pia QUIST. *Sprogforløb i dansk: sprogsociologi, sprogpsykologi, sprogfilosofi*. København: Gyldendal, 2009, s. 23–24.

náboženství hraje o trochu menší roli“.⁷³ Kletby lze použít k vyjádření postojů a pocitů mluvčího, jako například k projevu podrážděnosti, ke zdůraznění něčeho důležitého nebo také pro vyjádření překvapení, znechucení, radosti atd. Charakteristickým rysem kleteb je také to, že by se neměly brát úplně doslovně, a právě jejich význam je určen kontextem či funkcí, se kterou jsou použity.⁷⁴ Kletby také vypovídají o tom, jakého věku, pohlaví, temperamentu a sociálního postavení jsme.⁷⁵ Dánské kletby jsou klasicky děleny do tří kategorií podle toho, jakého tabuizovaného okruhu se týkají. Jsou tím náboženské kletby (*de religiøse bandeord*), kletby spojené s nemocemi (*de syge bandeord*) a kletby spojené se spodní funkcí těla (*de kroppens nedre funktioner bandeord*). Vedle toho se také můžeme setkat s opisnými kletbami (*de pæne bandeord*).

3.2.2. Nadávky

Nadávky v dánštině vyjadřuje pojem *skældsord*. Quist a Hagen charakterizují nadávky jako slova, která se používají k hanlivému vyjádření o někom či o něčem.⁷⁶ Jejich hlavním významem je svým vyjádřením urazit či vyvolat nepříjemnou reakci u příjemce. To znamená, že nadávky nemusí být nutně vulgárního rázu a postačí takový výraz, u nějž jsme si vědomi, že negativně zasáhne příjemce. Hlavním rozdílem tedy mezi nadávkami a kletbami v dánštině je, stejně jako v češtině, to, že na rozdíl od kletby, která je vnitřním sebevyjádřením mluvčího a je zpravidla bez adresní, nadávka je mířena na určitou osobu za účelem jejího zesměšnění či uražení. Nadávky, stejně jako kletby, se v dánštině většinou týkají podobných tabuizovaných okruhů. Nadávky mohou být např. *idiot, luder, pik, horeunge* často ve spojení se zájmenem ve druhé osobě.

3.2.3 Další jevy

3.2.3.1 Jazykový kompromis

Podobně jako v češtině, i dánská negativní expresiva mohou být natolik urážlivá, že se je člověk snaží někdy zlehčit, aby nebyla tak silná. Právě pomocí opisu lze původní výrazy zlehčit či zmírnit a učinit je tak běžnějšími či akceptovatelnějšími. Dochází zde k procesu, kdy

---

⁷³ I Danmark i ældre tider har religiøst baserede bandeord, som for eksempel sgu og for fanden sandsynligvis virket voldsommere, end de gør i dag, hvor religionen spiller en mindre rolle“, překlad AF, JØRGENSEN, J. Normann a Pia QUIST. *Unges sprog*. København: Hans Reitzels Forlag, 2008, s. 99.

⁷⁴ Srov. JØRGENSEN, J. Normann a Pia QUIST. *Unges sprog*. København: Hans Reitzels Forlag, 2008, s. 99.

⁷⁵ Srov. ERIKSEN TONSBORG, Signe. *Bandeord... Ud & Se*. 2010, s. 27.

⁷⁶ Srov. HAGEN, Jimmy Zander a Pia QUIST. *Sprogforløb i dansk*. København: Gyldendal, 2009, s. 60.

se slovo přetransformává tak, aby stále vypadalo jako kletba, ale nebylo napřímo kletbou.⁷⁷ Existuje několik způsobů, jak tak učinit. Jednou z možností opisu je zaměnit příliš silné slovo v kletbě slovem přijatelnějším. Pokud nechceme například v náboženských kletbách přímo oslovovat ďábla (*fanden*) či Boha (*Gud*), lze tyto pojmy také opsat, jako například z dánského *Jesus* se stává *jøsses*.⁷⁸ V dánštině je také silnou náboženskou kletbou výraz *Satan*, jenž lze opsat pomocí mužského jména *Søren*, který se používá například v kletbách jako *for søren, søreme nebo sørenjenme*. *Satan* lze také opsat zlehčujícími výrazy *for sytten* nebo *for katten*.⁷⁹ Toto všechno je vlastně způsob, jak si vypůjčit trochu tabuizovaného efektu kletby, aniž byste porušili přijatou normu, že se nekleje.⁸⁰

Dalším možností zlehčení je hláskování nebo změna vyslovování, kdy slovo *lort* (*hovno*) se hláskuje *l-o-r-t* nebo slovo *røven* (*prdel*) se může vyslovovat se zavřeným *ø* a s protažením do další slabiky.⁸¹

Jak už jsem zmiňovala výše, často se také používají výpůjčky z cizího jazyka jako *fuck*, *shit* atd. V anglicky mluvících zemích se považuje *fuck* za silnější kletby, avšak při použití tohoto anglického výrazu v dánštině, nezní tento výraz pro Dány tak silný, než kdybychom daný výraz přeložili z angličtiny do dánštiny. Jinými slovy, při použití anglického *fuck* v dánštině bude tento výraz stále slabší, jelikož jde o výpůjčku z jiného jazyka než z mateřského. Pokud Dán použije *fuck*, bude tento výraz z cizího jazyka stále ještě daleko od jeho základního významu, takže v porovnání s jeho dánským ekvivalentem *for satan* bude znít mnohem jemněji.

3.2.3.2. Slovní vycpávky a kontaktné výrazy

I mluvčí dánštiny si často pomáhají slovními vycpávkami a kontaktními výrazy, jak jsme si jejich funkci představili v části o expresivech v češtině. V dánštině se to často týká výrazu jako *så* nebo *simpelthen*.

⁷⁷ Srov. JØRGENSEN, J. Normann a Pia QUIST. *Unges sprog*. København: Hans Reitzels Forlag, 2008, s. 101.

⁷⁸ Srov. LUND, Jørn a Rasmus BREGNHØI. *Og så tager vi den derfra*. København: Gads Forl, 2007, s. 51.

⁷⁹ Srov. HEIDEMANN ANDERSEN, Margrethe a Marianne RATHJE. *Fuck, sgu og søreme*. 2005.

⁸⁰ Srov. JØRGENSEN, J. Normann a Pia QUIST. *Unges sprog*. København: Hans Reitzels Forlag, 2008 s. 101.

⁸¹ Srov. HEIDEMANN ANDERSEN, Margrethe a Marianne RATHJE. *Fuck, sgu og søreme*. 2005.

4. Analýza

Negativní expresiva mohou být velkým oříškem, co se týče překládání. Ať už jde o nalezení správného ekvivalentu, resp. převedení pomocí jiného výrazu a zároveň zanechání stejné síly expresivity překládaného slova. To vše může být pro překladatele velmi obtížné. Negativní expresiva jsou tak specifickou jazykovou kategorií, kterou má každý jazyk velmi odlišný, a v tom tkví i daná problematika překladu. Jak už jsme si v předešlé kapitole nastínili, dánská negativní expresiva obecně nejvíce referují k tabu týkajících se náboženského světa, vylučování, sexuálního života, mentálního a fyzického handicapu či nemoci. Negativní expresiva se často mohou tvořit i opisem, za účelem zmírnění a zlehčení daného výrazu. V češtině najdeme negativní expresiva podobného rázu jako v dánštině, avšak existují i takové kategorie, které dánština ve svém základním rozdělení nemá.

Následující analýza se bude zabírat rozborem negativních expresiv ve vybraných textech. K analýze byla vybrána tři odlišná dánská díla, od třech různých dánských autorů. Každá z těchto knih je přeložena do češtiny od jiné české překladatelky a vydaná v České republice po roce 2000.

První knihou vybranou k analýze je dílo od Hans-Jørgena Nielsena *Foldboldenglen* (1979), které bylo přeloženo do češtiny Helenou Březinovou v roce 2004 jako *Fotbalový anděl*. Děj románu se odehrává v 60. letech 20. století. Protagonistou je mladý muž, jenž je zapáleným fanouškem fotbalu, avšak fotbal pro něj není jen zábavou, nýbrž často i únikem či metaforou pro jeho vnitřní zápasení se životem a okolním světem.

Druhým vybraným dílem je román *Mit venskab med Jesus Kristus* (2008) od Larse Husuma. Tato kniha byla přeložena Ladou Halounovou v roce 2013 s českým titulem *Můj kámoš Ježíš*. Když ústřední postava románu, Nikolaj, přijde jako malý o své rodiče, vezme si ho do péče jeho starší sestra. Během dospívání, kdy si sestra nachází přítele, se Nikolaj snaží jakýmkoliv způsobem dostat její pozornosti a chce ji mít jen pro sebe. A tak dělá vše, co by dělat neměl – pije, pere se, fláká se atd. To vše trvá do té doby, dokud se u Nikolaje v pokoji neobjeví dlouhovlasý motorkář, který o sobě tvrdí, že je Ježíš a přišel Nikolaje spasit.

Protagonista knihy *Fra blokken* (2020) od spisovatele Jonase T. Bengtssona, Danny, je propuštěn po 8 letech z vězení a přijíždí do Kodaně. Chce navštívit své dva kamarády z dětství, studenta zubařiny Malika a policistu z protidrogového Christiana, se kterými vyrostl na sídlišti plném drog a násilí. Když navštíví rodinný podnik Malikových rodičů, zjistí, že Malik je pár týdnů nezvěstný, a tak po něm začíná pátrat. Román s českým názvem *Ze sídliště* byl přeložena další českou překladatelkou, a to Janou Ovskou, v roce 2021.

Tři výše zmiňovaná díla jsem si nejprve přečetla v jejich originálním znění a v každé z knih jsem vybrala prvních dvacet negativních expresiv. Následně jsem si vzala k ruce české překlady dánských titulů a podívala se, jak vybraný úryvek přeložila daná překladatelka do češtiny. Po vybrání příkladů s jejich českými protějšky jsem si vytvořila tři tabulky (od každé knihy jednu), které mi následně posloužily právě už k samotné analýze negativních expresiv ve vybraných dílech. Praktická část bude rozdělena do dvou podkapitol. První podkapitola (4.1.) se bude věnovat obecnému analyzování negativních expresiv v jednotlivých dílech. Hlavní pozornost bude směřována na tabuizované okruhy, kterých se vybrané výrazy z knih týkají. Jelikož některé příklady nemusí zapadnout do jedné ze tří základních dánských tabuizovaných kategorií (náboženské, spodní funkce těla, nemoci), přidávám ještě jednu, čtvrtou, kategorii (kategorie ostatní). Dále budu pozorovat, o jaký druh verbální agrese se ve vybraných příkladech jedná (případně jakou funkci dané výrazy ve větě plní). Cílem této analýzy je hlouběji prozkoumat negativní expresiva v obou jazycích z různých úhlů pohledu, pozorovat, zda se vyskytují speciální jevy, jako jazykový kompromis či výplňková vata, rozebírat jaký typ expresivity dle Zimova členění převažuje nebo také reflektovat výskyt anglicismů. V podkapitole 4.2. budu rozebírat tři výrazy, které se ve všech třech knihách objevily nejčastěji. Cílem této části je představit čtenáři nejvíce frekventované výrazy, vysvětlit jejich význam, v jakém kontextu se užívají, jak se liší různé překlady téhož dánského výrazu aj. Hlavním oporou pro mou praktickou část proto bude dánský slovník *Den Danske Ordbog*, český *Slovník spisovného jazyka českého* a má teoretická část v kapitole 3.

4.1. Negativní expresiva v jednotlivých dílech

Díla byla vybrána tak, aby mezi každým z děl byl určitý časový odstup, aby byla od třech různých dánských autorů a aby i překladatelé dánských děl byli tři odlišné osoby. V následujícím rozboru negativních expresiv v jednotlivých dílech se budu především zaměřovat na převažující druh verbální agrese (případně jaká funkce vulgarismů se nejčastěji v jednotlivých dílech objevuje) a také na tabuizované okruhy. Budu chtít odpovědět na otázky: zda se okruhy při převodu do češtiny mění, jakého okruhu se nejčastěji negativní expresiva týkaly nebo také jak se proměňuje oblíbenost užívání vulgarismu daného tabuizovaného okruhu v průběhu let. Dále budu pozorovat, jakého druhu expresivity dle Zimova dělení se výrazy nejčastěji týkaly nebo také jak se zvýšila popularita užívání anglicismů.

4.1.1. *Fotbalový anděl*

Ve *Fotbalovém anděli* byla nalezena řada rozdílných negativně expresivních výrazů. Nejpočetnější skupinou byly však výrazy z kategorie spodní funkce těla (45 %), kam se řadí výrazy týkající se pohlavního aktu, vylučování, části pohlavních orgánů nebo také vulgarismy označující ženy. Nejčastějšími výrazy byly *at bolle* (šukat, mrdat), *en røve* (prdel), *en skide* (hovno), *piss* (chcanky) a slova od nich odvozená. V následujících ukázkách jsem vybrala tři příklady, které obsahují sloveso *at bolle*, které je neformálním výrazem pro sexuální akt (šukat, šoustat, mrdat).⁸²

- (1) (...) *bliver bare nødt til at sige, at det er fordi hun har **bollet** med Per.*
(Nielsen:19)
(...) *ted' ale musíme říct, že je to kvůli tomu, že **spala** s Perem.* (Nielsen: 20)
- (2) (...) *ser allerede uklare, men påtrængende billeder af, hvordan de også ligger og **boller**.* (Nielsen: 81)

(...) *už vidím i neostré, ale vlezlé obrazy, jak spolu **šoustají**.* (Nielsen:72)
- (3) (...) *vi deler et par joints, og ude i universitetsgården prøver vi til sidst (...) **at bolle stående**.* (Nielsen: 96)
(...) *dáme si pár jointů a venku na dvoře univerzity se nakonec vstoje pokoušíme **šukat** (...)* (Nielsen: 84)

Na příkladu (1) bych chtěla poukázat na skutečnost, že v tomto případě sloveso *bolle* při převodu do češtiny nenabývá vulgárního významu, na rozdíl od příkladů (2) a (3), kde je sloveso *bolle* překládáno jako *šoustat* a *šukat*. Je však obtížné objektivně posoudit, proč překladatelka nepřeložila i příklad (1) také pomocí vulgárního synonyma v češtině, jako tomu bylo u příkladů (2) a (3). U všech tří příkladů můžeme určit, že se jedná o nepřímou verbální agresi.

Náboženských negativních expresiv bylo celkem 40 %, což je velmi podobná procentuálnost jako u vulgarismů z kategorie spodní funkce těla. Je tedy zřejmá podobná oblíbenost užívání výrazů jak ze spodní funkce těla, tak z náboženského světa v této knize.

---

⁸² Srov. Den Danske Ordbog. *Bolle*. *Den Danske ordbog*. [online]. Dostupné z: <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?select=bolle,2&query=bolle>

Výrazy či slovní spojení z náboženské kategorie obsahovaly buď výraz *fanden/faen* (d'ábel/satan) nebo *helvede* (peklo) (Tyto výrazy budu podrobněji zkoumat až v kapitole 4.2.).

Dva výrazy, které se týkaly stejného slova v dánštině, *et svin*, jsem zařadila do kategorie ostatní, jelikož dané slovo nezapadá ani do jednoho tabuizovaného okruhu v dánštině (na rozdíl od češtiny, která by mohla zařadit doslovný překlad tohoto výrazu *svině* do kategorie označení podle zvířete).

- (4) *Ham, der forpagter, må have høstet for uger siden, men **svinet** har ikke fået fjernet halmen endnu, endsige pløjet* (Nielsen: 8)
Ten mamlas ale ještě ani neodvezl slámu, natož aby zoral (...) (Nielsen: 9)
- (5) *Sidder jeg og gør mig til et større dumt **svin** end nødvendigt?* (Nielsen: 100)
*Nedélám tu ted' ze sebe sebe většího **hajzla**, než je zapotřebí?* (Nielsen: 88)

Jak lze vidět, u obou příkladů nedochází k přímému překladu. I když by bylo možné přeložit *et svine* v obou příkladech českou nadávkou *svině*, překladatelka si dokázala hravě poradit s jejich přeložením jako *mamlas* a *hajzl*.

V tomto díle byl zastoupen velký počet jak přímé verbální agrese, tak i té nepřímé, avšak přímá agrese lehce převažovala. V následujících příkladech uvedu pár vybraných výrazů/vět, které obsahují přímou verbální agresi s funkcí konativní, přímou verbální agresi s funkcí expresivní a nepřímou verbální agresi:

- (6) Přímá verbální agrese, funkce konativní:
Rend mig i røven, det kommer rablende, gør det. (Nielsen: 16)
Polibte mi prdel, blábolím, to teda jo. (Nielsen: 17)
- (7) Přímá verbální agrese, funkce expresivní:
Hvad faen mand, har hun bidt dig i den. (Nielsen: 26)
Sakra, chlape, to tě do něj kousla? (Nielsen: 25)
- (8) Nepřímá verbální agrese:
*(...) ser allerede uklare, men påtrængende billeder af, hvordan de også ligger og **boller**.* (Nielsen: 81)
*(...) už vidím i neostré, ale vlezlé obrazy, jak spolu **šoustají**.* (Nielsen: 72)

4.1.2. *Můj kámoš Ježíš*

V Husumově díle šlo ze 60 % o negativní expresiva týkající se spodní funkce těla. Často se objevily nadávky jako *en luder*, *en horeunge*, *pismyrer* nebo také negativní expresiva *fisse*, *at kneppe*, *lort*, *en bjælde* atd. Oproti *Fotbalovému andělovi* se v knize začaly objevovat anglicismy, a to dvakrát, jednou ve funkci konativní (nadávka) a podruhé ve funkci expresivní (kletba).

- (9) „**Fuck jer**“ *og skynder mig væk* (Husum: 25)
„**Odprejsknęte**,“ *a rychle zmizím* (Husum: 24)
- (10) **Fuck!** *Satan er vågnet*. (Husum: 40)
Do prdele! *Đábel se vzbudil*. (Husum: 37)

U příkladu (9), kde je slovní spojení nadávkou, je zajímavé poznamenat, že při překladu do češtiny ztrácí výraz svůj vulgární význam. „*Odprejsknęte*“ je sice zhrubělým výrazem pro sloveso *odejít* užívající se v neformálním dialogu, avšak je zřejmé, že není úplně vulgárním výrazem.⁸³

Počet náboženských vulgarismů kleslo na pouhých 20 % a všechny se týkaly téhož výrazu – *fanden/fandme*. Ve všech případech obsahující *fanden* se jednalo o přímou verbální agresi s expresivní funkcí (*fanden* je hlouběji rozebráno v kapitole 4.2.2.). Dále se v knize objevily dva výrazy spadající do kategorie duševní či fyzické vady, které byly opět překládány do češtiny pomocí stejné tabuizované kategorie. Dva výrazy jsem zařadila do kategorie ostatní, a to výrazy *et svin* a sloveso *at holde kæft*. Ráda bych v krátkosti poukázala na zajímavost překládání původního dánského slovesa českým citoslovcem:

- (11) **Hold kæft**, *hvor er du dygtig*. (Husum: 19)
Zatracenę, *ty seš tak šikovná*. (Husum: 17)

At holde kæft (jehož doslovným překladem je držet hubu ve významu mlčet) se používá v neformální či hanlivé dánštině k „vyjádření silného rozhořčení, nesouhlasu, překvapení nebo jiné emoce“.⁸⁴ Ač by se na první pohled zdálo, že u příkladu (11) bude mít *hold kæft* negativní

⁸⁴ Srov. HAVRÁNEK, Bohuslav et al. *Odprýsknout*. Slovník spisovného jazyka českého [online]. Ústav pro jazyk český. 2011. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?heslo=odprejsknout>

⁸⁵ Srov. Den Danske Ordbog. *Hold Kæft*. *Den Danske ordbog*. [online]. Dostupné z: <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=hold+k%C3%A6ft>.

konotaci, zde se jedná o vyjádření pozitivní emoce, překvapení či dokonce nadšení. Překladatelka přeložila tento výraz pomocí českého citoslovce *zatraceně*, které se dle SSJČ používá při vyjádření zlosti, mrzutosti, zklamání, tzv. k vyjádření negativní emoce.⁸⁵ Proto mi přijde zajímavé poukázat, jak si zde Halounová dobře pohrála s překladem tohoto výrazu, který je na první pohled negativní, avšak ve skutečnosti pozitivní.

V souvislosti s verbální agresí byla v tomto díle větší převaha přímé verbální agrese, a to šestnáctkrát (mírně převažovala funkce konativní). Nepřímá verbální agrese se v díle ve vybraných příkladech objevila pouze čtyřikrát.

(12) Přímá verbální agrese, funkce konativní:

*Du ligner jo **lort**.* (Husum: 45)

*Vypadáš jako **pytel sraček*** (Husum: 42)

(13) Přímá verbální agrese, funkce expresivní:

*Det er mit hus. Jeg taler **fandme**, som jeg har lyst til.* (Husum: 29)

*Tohle je můj dům. Budu si tu **do prdele** mluvit, jak se mi zachce.* (Husum: 26)

(14) Nepřímá verbální agrese:

*(...) og hvis der er trusser, så må der også være numse og **fisse*** (Husum: 8)

*(...) a kde jsou okraje kalhotek, tam musí být taky zadek a **frnda*** (Husum: 8)

4.1.3. Ze sídliště

Opět nejčastější tabuizovanou kategorií byla spodní funkce těla v obrovské převaze s patnácti výskyty (75 %), z toho deset anglicismů, což je vůbec nejvyšší výskyt anglicismů ze všech tří knih. Anglicismy se týkaly nejvíce výrazu *fuck*, ve tvarech *fucking*, *fuckhoved*, *at fucke*, a dále slůvka *shit*. Při převodu výrazů z kategorie spodní funkce těla do češtiny, se ve čtrnácti příkladech opět převedly pomocí podobných kategorií (sexuální akt či lidské genitálie, urážející ženu či její chování, vylučování atd.) až na jeden případ, který se převedl pomocí slabšího náboženského citoslovce:

(15) **Fuck**, hvorfor tænker Malik stadig på sig selv som sort? (Bengtsson: 57)

Sakra, proč v sobě Malik pořád vidí černocho? (Bengtsson: 51)

Srov. HAVRÁNEK, Bohuslav et al. *Zatraceně. Slovník Spisovného jazyka českého* [online]. Ústav pro jazyk český. 2011. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?heslo=zatracen>

Třikrát jsem našla výrazy spadající pod kategorii mentální či fyzický handicap a vždy to bylo s výrazem *idiot* v dánštině. Ve dvou případech, př. (16) a (18), byla kategorie při převodu zachována a opět přeložena českým *idiot*. Pouze jednou byl *idiot* přeložen jako *ty vole*, tedy dochází ke změně tabuizovaného okruhu při převodu do češtiny, a to kategorií označující podle názvu zvířete, kterou dánští lingvisté jako samostatnou kategorii neuvádějí.

(16) (...) *en kortklippet idiot med grimme hjemmelavede tatoveringer* (...) (Bengtsson: 11)

(...) *nakrátko ostříhaný idiot s ošklivým podomácku dělaným tetováním* (...) (Bengtsson: 11)

(17) *Nej, din idiot!* (Bengtsson: 30)

Ne, ty vole! (Bengtsson: 26)

(18) *Og her kommer en kæk tatoveret idiot.* (Bengtsson: 51)

A ted' přijde veselej potetovanej idiot. (Bengtsson: 46)

Kategorie náboženská negativní expresiva měla v této knize pouze jednoho zástupce a opět tím byl výraz *helvede* s předložkou *for*. V tomto případě došlo ke změně kategorie a v češtině byl náboženský výraz přeložen pomocí kletby *do prdele* (příklad č. 19). Pouze jednou byl výraz zařazen do kategorie ostatní a opět se v něm objevilo slovo *et svin*.

(19) *For helvede, Niels, vi kan jo godt lide dig.* (Bengtsson: 34)

Do prdele, Nielsi, my tě máme rádi. (Bengtsson: 30)

Co se týče verbální agrese, v tomto díle se objevila pouze jednou nepřímá verbální agrese. Dalšíh devatenáct příkladů se týkalo přímé verbální agrese a převažovala funkce konativní, opět uvedu od každé verbální agrese (případně jejich funkce) jeden příklad:

(20) Přímá verbální agrese, funkce konativní:

Hva'så fuckhoved, kom ud og leg. (Bengtsson: 31)

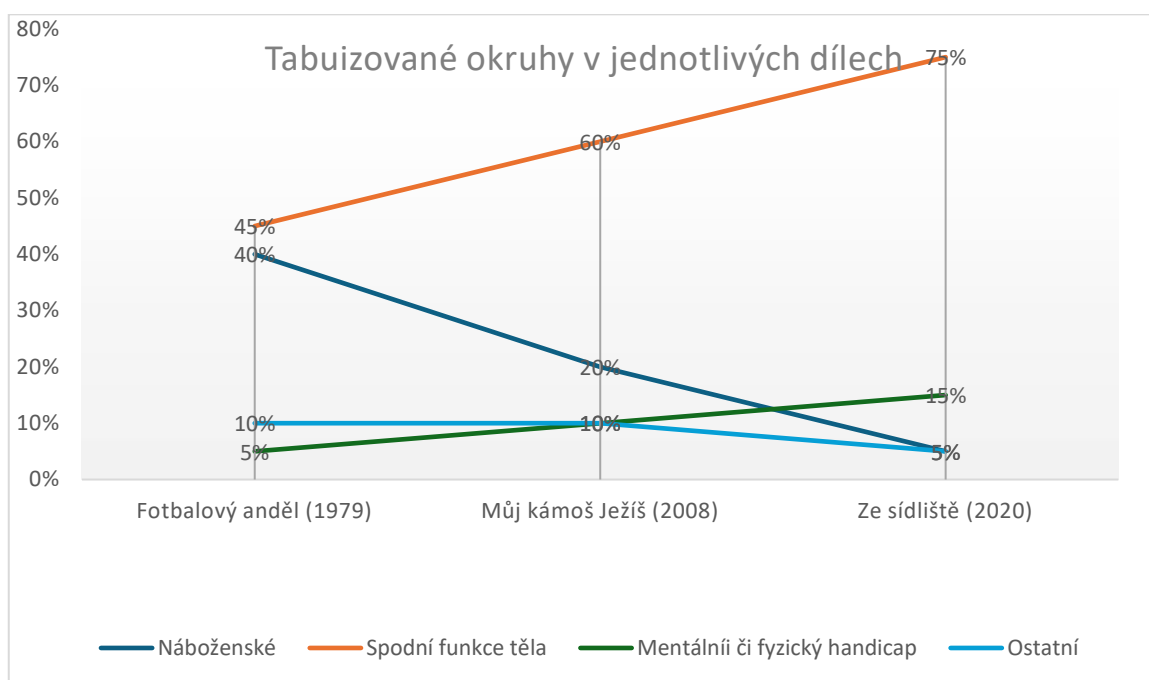
Tak co vyjebanče, pojd' ven, budeme si hrát. (Bengtsson: 27)

- (21) Přímá verbální agrese, funkce expresivní:
Fuck. Tillykke og fuck. (Bengtsson: 35)
Do prdele. Gratuluju, do prdele. (Bengtsson: 32)
- (22) Nepřímá verbální agrese:
 (...) *min lort smager af jordbæris.* (Bengtsson: 21)
 (...) *moje hovna chutnají po jahodový zmrzlině.* (Bengtsson: 18)

4.1.4. Shrnutí

V této podkapitole jsem se věnovala šedesáti negativním expresivům, které byly vybrány ze tří výše zmiňovaných děl. Tato část měla za cíl seznámit čtenáře s různými příklady negativních expresiv v obecnějším duchu, poukázat na příkladech, jakého tabuizovaného okruhu se výrazy týkají, určit u příkladů verbální agrese a vybrané příklady krátce okomentovat. Nyní bych se ráda přesunula na celkové shrnutí a zodpověděla následující otázky: Jaká z tabuizovaných kategorií převažovala nejvíce v jednotlivých dílech? Stoupla rapidně některá z kategorií v rámci oblíbenosti užívání? U které z kategorií naopak klesla oblíbenost užívání od nejstarší knihy po nejnovější? Jak často dochází ke změně tabuizované kategorie při převodu z dánštiny do češtiny? Jaká z expresivit dle Zimova dělení převažovala? Jak moc vzrostlo užívání anglicismů v jednotlivých dílech v průběhu let?

Graf č.1 zobrazuje v procentech, jakého z tabuizovaných okruhů se v jednotlivých dílech týkaly vybraná negativní expresiva v dánštině. Kategorie týkající se mentálního či fyzického handicapu a kategorie ostatní zůstávají v průběhu let téměř neměnné (můžeme pozorovat pouze malý pokles kategorie ostatní a malý vzrůst kategorie mentálního a fyzického handicapu od nejstarší knihy po nejnovější). Avšak u zbývajících dvou kategorií pozorujeme vysoké výkyvy v průběhu let. V knize *Fotbalový anděl* (Nielsen, 1979) můžeme pozorovat, že ze všech tří knih má největší procentuálnost náboženských negativních expresiv, a to 40 %, následně v knize *Můj kámoš Ježíš* (Husum, 2008) vidíme snížení náboženských expresiv na 20 %. Nejméně náboženských vulgarismů bylo zastoupeno v *Ze sídliště* (Bengtsson, 2020), a to pouhých 5 %. Ve všech třech dílech byly nejvíce zastoupeny vulgarismy z kategorie spodní funkce těla. Pokud se podíváme na křivku znázorňující procentuálnost užívání vulgarismů z této kategorie, zjistíme, že dochází k zvýšené popularitě užívání těchto vulgarismů od nejstarší knihy po nejnovější – ve *Fotbalový anděl* bylo 45 %, v *Můj kámoš Ježíš* jich bylo 60 %, avšak v *Ze sídliště* jich bylo až 75 %. Můžeme tedy pozorovat, že klesla popularita náboženských expresiv a byla zaměněna jinou skupinou, a to vulgarismů týkajících se spodní funkce těla.

Graf č. 1

Jednou z mých otázek bylo také analyzovat, jak často dochází ke změně tabuizované kategorie při převodu z dánštiny do češtiny. Jak jsem vysvětlovala v kapitole 4.1. o negativních expresivech v češtině, čeština má oproti dánštině mnohem více základních tabuizovaných okruhů (dle rozdělení NESČ má čeština čtrnáct tabuizovaných okruhů), do kterých lze začlenit různá negativní expresiva. Pro dánštinu jsou jako základní okruhy udávány pouze tři (náboženská, spodní funkce těla, nemoci – viz. kapitola 3.2.), a proto docházelo k problému ohledně absence některých tabuizovaných okruhů, které lze naopak v češtině nalézt. Z tohoto důvodu jsem přidala ještě jednu, čtvrtou kategorii (kategorie ostatní), do které jsem řadila takové výrazy, které nezapadaly ani do jedné ze tří základních dánských kategorií tabuizovaných okruhů. Problematická zde nastala také dánská kategorie spodní funkce těla, pod kterou (jak už jsem vysvětlovala v kapitole 3.2.) se řadí veškeré výrazy spojeny se sexuálním životem a vylučováním, tedy kdybychom měli tuto jednu celou dánskou kategorii opsat českými kategoriemi, spadaly by pod ni tři české kategorie – sexuální akt či lidské genitálie, urážející ženu či její chování, vylučování. Proto jsem i při analyzování výrazů dbala na tento fakt, že pokud bude dánský výraz, který je charakterizován z kategorie spodní funkce těla a bude převeden do češtiny jednou ze výše zmiňovaných tří kategorií, budu přijímat, že byla zachována tabuizovaná kategorie při převodu do češtiny. Při přijetí tohoto tvrzení byly výsledky následovné: *Fotbalový anděl* – změna kategorie čtyřikrát, *Můj kámoš Ježíš* – změna kategorie pětkrát, z toho třikrát změna na výraz nevládní povahy, *Ze sídliště* – změna

kategorie třikrát. Z celkových šedesáti negativních expresiv došlo ke změně tabuizované kategorie při převodu do češtiny pouze dvanáctkrát, což činí 20 % (Graf č.2).

Graf č. 2

Na základě Zimova dělení expresivity v češtině jsem pohlížela na české překlady vybraných negativních expresiv a pokusila se je analyzovat i z této strany. Z celkových šedesáti negativních expresiv přeložených v češtině jsem našla pouze pět výrazů, které by se daly určit jako adherentně expresivní (vedle svého neexpresivního významu nesoucí i význam expresivní). Tyto adherentně expresivní výrazy byly nalezeny pouze v knihách *Můj kámoš Ježíš* a *Ze sídliště*:

- (23) *Uden at vide det, glider min hånd ned til mit skridt, jeg knapper mine bukser op og hiver den frem. (...) Put den ind, dit lille svin!* (Husum: 8)
Aniž si to uvědomím, ruka mi sjede k rozkroku, rozepnu si kalhoty a vytáhnu ho ven. (...) Schovej ho, ty prase! (Husum: 8)
- (24) „**Fuck jer**“ *og skynder mig væk* (Husum: 25)
 „**Odprejskněte,**“ *a rychle zmizím* (Husum: 24)
- (25) **Pis af!** (Husum: 28)
Vystřel vocad’! (Husum: 26)

(26) *Svinet er her!* (Bengtsson: 25)

Svině je tady! (Bengtsson: 21)

(27) *Nej, din idiot!* (Bengtsson: 30)

Ne, ty vole! (Bengtsson: 26)

Negativní expresiva u příkladu (23), (26) a (27) jsou odvozena od zvířat – *prase*, *svině* a *vůl*. V příkladech (23) a (26) se jedná o překlad výrazu *et svin*, které má dle DDO dva významy. Prvním významem je bez pochyby to, že se jedná o název pro zvíře. Druhý význam *et svine* se používá k hanlivému vyjádření o člověku, který se chová špatně či bezohledně, tedy jako nadávka.⁸⁶ V češtině je tomu stejně. Výraz *svině* je kromě označení pro samici prasete také nadávkou pro člověka nečistého, líného, špatného, bezcharakterního atd.⁸⁷ Nadávka *prase* či *prasák* se také používá k vyjádření o člověku, který není čistotný či je nepořádný, ale zároveň se také používá jako nadávka pro nemravného a nestoudného člověka, zvrhlíka atd.⁸⁸ Proto pokud porovnáme (23) a (26), pochopíme, jak dobře si při překladu Ovská poradila, jelikož se jedná o ten samý výraz v dánštině, avšak z kontextu jde o jinou situaci. Příklad (23), kde je *et svine* přeloženo jako *prase*, odkazuje ke skutečnosti, že jedna z postav se dopustila nemravnosti, tedy v tomto příkladu se postava obnažovala na veřejnosti. U příkladu (26) se jedná pouze o nadávku, která vyjadřuje antipatie vůči dané osobě. Dále v příkladu (27) se nám objevuje opět výraz označujícím v původním významu zvíře, a to *vola*. Jak už jsem zmiňovala výše v kapitole o slovních vycpávkách a kontakto­vých výrazech, příklad (27) je jediným příkladem tohoto jevu ze všech tří knih. Jak Švej­kovský vysvětluje, výraz *ty vole* je na pomezí kontakto­vých výrazů, jenž mají za cíl udržovat kontakt s druhou osobou, a slovní vaty, jež jsou výrazy bez hlubšího významu, často aniž by si je mluvčí uvědomoval (viz. kapitola 3.1.3.2.). Pokud bych u příkladu (27) měla analyzovat jeho funkci podle Ludwicky a Škodové, kteří udávají pět funkcí tohoto výrazu, jednalo by se o funkci kontakto­vou, která má za cíl udržet kontakt s posluchačem.

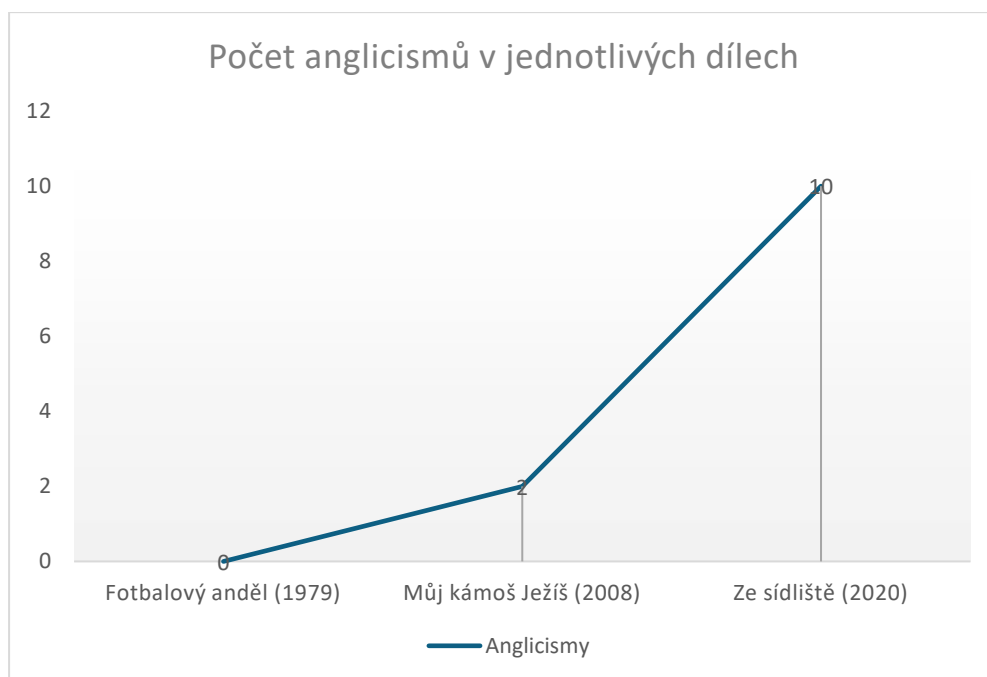
Následující graf (graf č.3) znázorňuje na křivce počet výskytu anglicismů v jednotlivých dílech, od nejstaršího díla, *Fotbalový anděl* (1979), kde nebyl nalezen ani jeden anglicismus,

⁸⁶ Srov. Den Danske Ordbog. *Svin*. Den Danske ordbog. [online]. Dostupné z: <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=svinet>

⁸⁸ Srov. HAVRÁNEK, Bohuslav et al. *Svině*. *Slovník Spisovného jazyka českého* [online]. Ústav pro jazyk český. 2011. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?heslo=svin>

⁸⁹ Srov. HAVRÁNEK, Bohuslav et al. *Prasák*. *Slovník Spisovného jazyka českého* [online]. Ústav pro jazyk český. 2011. Dostupné z: https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?heslo=pras%C3%A1k&sti=64821 &where=full_text&hsubstri=no.

přes *Můj kámoš Ježíš* (2008), kde se objevily dva anglicismy, až po nejnovější dílo *Ze sídliště* (2020), ve kterém se vyskytovala celkem 10 anglicismů. Na grafu lze vidět vysoký nárůst ve výskytu anglicismů v průběhu let, což dokazuje silný anglo-americký vliv na území Dánska od 90. let 20. století a s ním spojená oblíbenost užívání těchto anglických výrazů.

Graf č. 3

4.2. Nejčastější negativní expresiva

Z celkových šedesáti negativních expresiv bylo několik, které se objevily vícekrát než ostatní. Vybrala jsem tři negativních expresiva, které se v knihách vyskytovaly nejčastěji. Jsou tím výrazy (nebo slova od nich odvozená) – *helvede*, *fanden* a anglicismus *fuck*. Těmto třem výrazům bych ráda věnovala pozornost a rozebrala je více do hloubky. V této kapitole se opírám primárně o dánský slovník (*Den Danske Ordbog*) a sekundárně o český (*Slovník spisovného jazyka českého*). Slovníky mi poslouží k určení významů či používání daného výrazu/slovního spojení, zda existují ustálené fráze v rámci vybraného výrazu v dánštině a pokud existují ustálené fráze, k jakému vyjádření se užívají.

4.2.1. *Helvede*

Ve vybraných dílech bylo časté slovní spojení se slovem *helvede*. Dle *Den Danske Ordbog* má *helvede* dva hlavní významy a to buď, jak už jsem zmiňovala výše, je výrazem označujícím v dánštině peklo nebo se také užívá v neformální řeči jako kletba k vyjádření hněvu, bezmoci, bolesti nebo jiné silné emoce.⁸⁹ V knize *Fotbalový anděl* jsem našla tři stejné příklady ve slovním spojení s předložkou *ad* umístěnou před slovem a předložkou *til* umístěnou za slovem, tedy *ad helvede til*, které lze rovnou analyzovat jako náboženské negativní expresivum v dánštině. *Ad helvede til* je ustálené slovní spojení, které se používá k vyjádření něčeho velmi špatného, vyjádření vysoké míry dané skutečnosti nebo také k vyjádření lhostejnosti či pohrdání něčím/někým (*ad helvede til med noget/nogen*) atd.⁹⁰

(28) „(...) *men det lyder ad helvede til på mit sprog, kammerat Oehlke (...)*” (Nielsen: 7)
„(...) *,ale v mém jazyce to zní dost na hovno, soudruhu Oehlke (...)*“ (Nielsen: 9)

(29) „*Ønsker dig til sidst ad helvede til eller hjem til din mor i det mindste*” (Nielsen: 18)
„(...) *nakonec tě v duchu posílám do horoucích pekel, nebo aspoň zpátky k mámě*“
(Nielsen:18)

(30) „(...) *mens jeg indvendigt bander min pædagogfar ad helvede til (...)*“ (Nielsen: 67)
„(...) *a v duchu posílám svého uvědomělého otce do horoucích pekel (...)*“
(Nielsen: 60)

⁸⁹ Srov. Den Danske Ordbog. *Helvede*. *Den Danske ordbog*. [online]. Dostupné z: <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=helvede>

⁹⁰ Srov. Den Danske Ordbog. *Ad helvede til*. *Den Danske ordbog*. [online]. Dostupné z: <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?mselect=59003781&query=helvede>.

U příkladu (28) lze určit, že se jedná o nepřímou verbální agresi, *ad helvede til* zde slouží jako příslovečné určení způsobu, je tedy úzce spjata se slovesem ve větě, tedy se slovesem *at lyde* (znít, poslouchat), a tak tento negativní výraz dále rozšiřuje sloveso (jak to zní, *zní to dost na hovno*). Při porovnání výrazů lze pozorovat změnu tabuizovaného okruhu, a to z dánského náboženského na český vylučovací tabuizovaný okruh. Následující dva příklady (29, 30) opět rozšiřují ve větě sloveso, ale na rozdíl od (28), kdy *ad helvede til* je příslovečným určením způsobu, stojí v obou případech *ad helvede til* jako příslovečné určení místa (posílám x kam, *do horoucích pekel*). U (29) a (30) nedochází při překladu ke změně tabuizovaného okruhu, oba příklady se téměř totožně překládají a je zachován náboženský okruh jak v češtině, tak v dánštině.

V následujících třech příkladech jsem vybrala opět slovní spojení, které obsahuje výraz *helvede*, avšak s předložkou *for*.

(31) „*Kan hun **for helvede** ikke indse, at med min krop sker der ingenting (...)*“

(Nielsen: 86)

„*Copak ji **hergotfix** nedochází, že s mým tělem se neděje nic (...)*“ (Nielsen: 76)

(32) „*Kom så, **for helvede**, Fremad Amager!*“ (Nielsen: 122)

„*Tak **hergot**, do toho, Kupředu Amager!*“ (Nielsen: 107)

(33) „***For helvede**, Niels, vi kan jo godt lide dig.*“ (Bengtsson: 34)

„***Do prdele**, Nielsi, my tě máme rádi.*“ (Bengtsson: 30)

Ve všech třech případech se jedná o stejnou verbální agresi, tedy přímou a o stejnou funkci ve větě, tedy expresivní. Všechna tři slovní spojení fungují ve větě jako kletby, které slouží jako prostředek vnitřního sebevyjádření mluvčího, takže do určité míry jako ventil. U příkladu (31) a (32) se zachovává i stejná kategorie při překladu (česká náboženská citoslovce *hergotfix* a *hergot*), zatímco u (33) vidíme, že *for helvede* je překládáno do češtiny pomocí análně-vylučovací kletby *do prdele*.

Na příkladech s výskytem *helvede* bylo možno pozorovat, že nelze analyzovat výraz jako samotné slovo, ale je nutno výraz analyzovat v kontextu celé věty, resp. zde i v kontextu jiných prvků v dané nominální syntagmě s hlavním slovem *helvede*. I když obsahují všechny příklady výraz *helvede*, v různých případech se liší jak druhem verbální agrese, tak funkcí

vulgarismu ve větě. Je zajímavé však podotknout, že všechny tři příklady s *for helvede* mají expresivní funkci a jsou přímou verbální agresí.

4.2.2. *Fanden*

Dalším často užívaným výrazem je vulgarismus *fanden*, zapisovaný také jako *fa'en*, *faen* či *fa'n*. *Fanden* je dle DDO výrazem pro personifikaci nejvyššího zla, jenž je opakem ke křesťanskému Bohu, tedy *fanden* je termínem pro d'ábla či satana. *Fanden* se však nežívá pouze pro označení d'ábla, ale zároveň slouží jako kletba vyjadřující (podobně jako *helvede*) naštvání, vztek, iritaci nebo další různé negativní pocity.⁹¹ V knihách jsem našla celkem pět příkladů obsahujících *fanden/faen*.

(34) „**Hvad faen** mand, har hun bidt dig i den.“ (Nielsen: 26)

„**Sakra**, chlape, to tě do něj kousla?“ (Nielsen: 25)

(35) „**Hvad faen** tror du render i position?“ (Nielsen: 39)

„Kdo si **hergot** myslíš, že to místo pro střelu vyběhá (...).“ (Nielsen: 36)

(36) „I taxaen brokker jeg mig kraftigt, **hvorfor faen** har hun siddet der hele aften og tydeligt set ud, som om hun kedede sig.“ (Nielsen: 100)

„V taxíku se rozčiluju, proč tam **do prdele** celej večer dřepěla tak okatě a znuděně.“ (Nielsen: 88)

(37) „**Hvor fanden** kan jeg være?“ (Husum: 50)

„Kde **krucinál** může vžet?“ (Husum: 45)

(38) „**Hvad fanden** er der i vejen med dig?“ (Husum: 51)

„Co s tebou **sakra** je?“ (Husum: 46)

Ve všech pěti případech je výraz *fanden/faen* kletbou, jedná se tedy o funkci expresivní ve větě s přímou verbální agresí. Lze si povšimnout, že téměř ve všech příkladech se *fanden/faen*, ať už s tázacím zájmenem *hvor* nebo *hvad*, překládá téměř totožně pomocí slabšího náboženského citoslovce (*sakra*, *hergot*, *krucinál*). Nedochozí zde tedy ke změně

---

⁹¹ Srov. Den Danske Ordbog. *Fanden*. *Den Danske ordbog*. [online]. Dostupné z: <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=fanden>

tabuizovaného okruhu. Tabuizovaná kategorie zůstává zachována a jedná se tedy o výrazy náboženské, jak v češtině, tak v dánštině. Ke změně kategorie dochází pouze v příkladu (36), kdy je slovní spojení *hvorfor faen* překládáno pomocí análně-vylučovací kletby *do prdele*. V *Můj kámoš Ježíš* jsem našla dvě adverbia odvozená od *fanden*, a to *fandme* (př. 39 a 40).

(39) „*I er **fandme** ikke familie.*” (Husum: 28)

„*Vy **do prdele** žádná rodina nejste.*“ (Husum: 26)

(40) „*Det er mit hus. Jeg taler **fandme**, som jeg har lyst til.*“ (Husum: 29)

„*Tohle je můj dům. Budu si tu **do prdele** mluvit, jak se mi zachce.*“ (Husum: 26)

Fandme se v dánštině používá jako zesilující kletba, která zdůrazňuje osobní postoj k dané skutečnosti.⁹² U obou příkladů je funkce výrazu ve větě opět expresivní a jedná se o přímou verbální agresi. Zároveň v obou příkladech překládá Halounová adverbium *fandme* jako *do prdele*. U *fandme* dochází při převodu z dánštiny do češtiny ke změně tabuizovaného okruhu, a to z dánského náboženského na český análně-vylučovací.

4.2.3. *Fuck*

Nejpočetnějším negativním expresivem ze všech tří děl byl anglický výraz *fuck* a slova od něj odvozená. Nejčastěji se tento anglicismus objevil v knize *Ze sídliště*, a to devětkrát a dvakrát se objevil v knize *Můj kámoš Ježíš*. Anglicismus *fuck* je v Dánsku znám od devadesátých let minulého století a jeho dánským synonymem je slovo *kneppe* (šukat, prcat).⁹³

(41) „„**Fuck jer**“ og skynder mig væk“ (Husum: 25)

„„**Odprejskněte**,“ a rychle zmizím (Husum: 24)

(42) „*Drengene burde få det overstået, men de er så **fucking cool** og har brug for at minde hinanden om det.*“ (Bengtsson: 9)

„*Měli by to rychle odbyť, ale jsou přece tak **zasraně cool** a potřebují si to mezi sebou připomenout.*“ (Bengtsson: 9)

⁹² Srov. Den Danske Ordbog. *Fandme*. *Den Danske ordbog*. [online]. Dostupné z: https://ordnet.dk/ddo/ordbog?entry_id=53201367&def_id=98002463&query=fandme.

⁹³ Srov. Den Danske Ordbog. *Fuck*. *Den Danske ordbog*. [online]. Dostupné z: <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=fucke>

- (43) „*Hva'så fuckhoved, kom ud og leg.*“ (Bengtsson: 31)
 „*Tak co vyjebanče, pojd' ven, budeme si hrát.*“ (Bengtsson: 27)
- (44) „*Fucker du med os?*“ (Bengtsson: 32)
 „*Děláš si z nás prdel?*“ (Bengtsson: 28)
- (45) „*Du er så fucking dum.*“ (Bengtsson: 33)
 „*Ty jseš kurva tak blbej.*“ (Bengtsson: 29)
- (46) „*Fucking Lille-Niels.*“ (Bengtsson: 29)
 „*Zasranej Nielsánek.*“ (Bengtsson: 25)

Výše uvedené příklady mají společnou funkci, a to konativní, která směřuje na určitou osobu a společnou verbální agresi, která je přímá. Sloveso *at fucke* se používá k vyjádření síly, především k vyjádření silného pohrdání někým/něčím, zejména mezi mladými lidmi v mluvené neformální řeči.⁹⁴ Sloveso *at fucke* se uplatňuje ve dvou příkladech, a to v příkladu (41) a (43). U příkladu (41) můžeme pozorovat téměř totožnou stavbu celého slovního spojení *Fuck jer* jako v anglické verzi *Fuck you*. U příkladu (44) je nadávkou celé slovní spojení *så fucking dum* – *så fucking* rozvíjí nebo spíše intenzifikuje samotné *dum*. I když by mohlo na první pohled u překladu do češtiny vypadat, že se jedná o funkci expresivní tedy o kletbu (jak kdyby mluvčí si musel sám ulevit) jedná se stále o funkci konativní (nadávku), protože fráze *så fucking dum* (tedy celá fráze), je mířena na určitou osobu s účelem ji ponížit. U příkladů (43) a (45) už vidíme, že *Fucking Lille-Niels* a *fuckhoved* jsou už samotnými názvy označující přímo osoby, což se týká i příkladu (42). Následující příklady (47-51) mají opět společnou přímou agresi a jelikož se jedná o kletby, mají i společnou funkci expresivní.

- (47) „*Fuck! Satan er vågnet.*“ (Husum: 40)
 „*Do prdele! Dábel se vzbudil.*“ (Husum: 37)
- (48) „*Fuck, du havde mig næsten.*“ (Bengtsson: 22)
 „*Kurva, to jste mě málem dostal.*“ (Bengtsson: 19)

⁹⁴ Srov. Den Danske Ordbog. *Fucke*. Den Danske ordbog. [online]. Dostupné z: <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=fucke>

- (49) „**Fuck**, du har feset igen, har du ik’?“ (Bengtsson: 31)
„**Do prdele**, ty sis zase prdnul, co?“ (Bengtsson: 27)
- (50) „**Fuck**. Tillykke og **fuck**.“ (Bengtsson: 35)
„**Do prdele**. Gratuluju, **do prdele**.“ (Bengtsson: 32)
- (51) „**Fuck**, hvorfor tænker Malik stadig på sig selv som sort?“ (Bengtsson: 57)
„**Sakra**, proč v sobě Malik pořád vidí černocho?“ (Bengtsson: 51)

Všechny kletby jsou zde vyjádřeny pomocí *fuck*. Jak můžeme vidět, překládají se do češtiny třikrát jako *do prdele* (análně-vylučovací), jedenkrát jako *kurva* (původně jako urážení ženy či označení pro prostitutku) a jako náboženské citoslovce *sakra*. Jak už jsem zmiňovala výše (podkapitola 3.2.), *fuck* se řadí v dánštině do tabuizovaného okruhu nazývající se *kroppens nedre funktion* (spodní funkce těla), která se týká sexu, vylučování, pohlavních orgánů, či označení pro ženu/prostitutku jako je výraz *luder*. Můžeme konstatovat, že ve všech příkladech, kromě příkladu (51), byla zachována tabuizovaná kategorie při překladu do češtině.

Jak můžeme vidět na všech příkladech obsahující anglicismus v dánské verzi, v jejich českém překladu se daný negativně expresivní anglicismus nepřekládá ani jednou opět anglicismem a namísto toho se při překladu využívají vždy české vulgarismy. Je velmi zajímavé a zároveň důležité podotknout, že při hledání *fuck*, *fucking*, *shit* aj. ve *Slovníku spisovného jazyka českého* nebylo ani o jednom z těchto anglicismů (nebo jeho jiných tvarů) uveden žádný záznam. Je tedy zřejmé, že pro jazyk český jsou anglicismy stále něčím novějším a překladatel raději přeloží anglický výraz českým synonymem, než aby ho zachoval i v češtině. Nepochybuji o tom, že by se anglicismy v českém prostředí nevyskytovaly, nebo že by je česká populace nevyužívala, avšak je evidentní, že je jednodušší, a hlavně efektivnější výraz přeložit, protože tím dojde k zajištění, že český čtenář bude vždy rozumět každému slovu.

5. Závěr

Bakalářská práce se věnovala tématu negativních expresiv jak v dánském, tak i v českém jazyce. Práce měla za cíl představit čtenáři, primárně studentovi dánštiny, svět negativních expresiv a nabídnout mu tím přehled, který mu může být při překladu této specifické kategorie nápomocný.

Pro získání odpovědi na mé otázky jsem si nejprve musela sestavit teoretickou část, která mi následně byla oporou v praktické části práce. Primární bylo pochopit, co to vůbec expresivita je. Po představení pojmu expresivity jsem se řídila Zimovým dělením na expresivitu inherentní (která se dále člení na hláskovou, slovtvornou a lexikálně sémantickou), adherentní a kontextovou. V návaznosti na tuto úvodní kapitolu, byly v další části teoretické práce představeny negativní expresiva. Nejprve jsem se snažila ohraničit a sjednotit pojem negativních expresiv. Uvedla jsem různé perspektivy, jak na negativní expresiva nahlížet, a to v rámci jejich tabuizovaných okruhů, jakého druhu verbální agrese daná negativní expresiva jsou, případně jakou funkci ve větě zastávají. Věnovala jsem se také dvěma hlavním jazykovým prostředkům, a to kletbám a nadávkám, které jsem charakterizovala a uvedla u nich několik příkladů. Má pozornost spadala i na možné jevy, které se mohou u negativní expresiv vyskytovat, jako je jazykový kompromis, slovní vata nebo také opis. Tato kapitola byla členěna do dvou podkapitol, na českou a dánskou část, aby mohla nastínit čtenáři pohled z obou stran. Po sestavení a ucelení teoretické části jsem se už mohla přesunout na část praktickou.

V první části jsem pracovala primárně s třemi dánskými tituly a jejich českými překlady. Tituly byly vybrány tak, aby mezi každou z knih byl časový odstup, což mi sloužilo pro následné vyhodnocování statistik. Dohromady bylo vybráno ze tří titulů šedesát negativních expresiv (z každé knihy dvacet), které jsem následně porovnála s jejich českými překlady a seskupila je do přehledů (příloha 1, 2 a 3) po jednotlivých dílech. Tato kapitola byla opět členěna do dvou podkapitol. V první podkapitole jsem provedla analýzu vybraných negativních expresiv v dílech. Podle vzoru výše zmiňované teoretické části jsem výrazy analyzovala za cílem získání odpovědi na mnou stanovené otázky.

První mou otázkou bylo, zda se mění tabuizované okruhy při převodu do češtiny. Při této otázce jsem musela uvést problematiku, která se týká absence některých tabuizovaných okruhů, které podle dánských lingvistů dánština oproti češtině nemá. V dánštině jsou stanovené tři základní skupiny – náboženská, spodní funkce těla a nemoci. Naopak v češtině máme skupin až čtrnáct, a některé tyto české skupiny, především kategorie sexuální akt či lidské genitálie, urážející ženu či její chování a kategorie vylučování, se kryjí s dánskou kategorií spodní funkce těla. Proto jsem při analýze přijímala fakt, že pokud se výraz, charakterizovaný v dánštině jako

z kategorie spodní funkce těla, bude rovnat jedné ze tří výše zmiňovaných českých kategorií, budu přijímat, že nedochází ke změně tabuizovaného okruhu. Zároveň jsem došla i na problematiku, že některé dánské výrazy nelze zařadit ani do jedné ze tří hlavních dánských kategorií, a proto jsem k analýze přidala ještě jednu kategorii, a to kategorii ostatní. Po uvedení problematiky jsem byla schopna porovnat výraz (společně s celou větou, aby byl kontext jasný) s jeho českou verzí, a tak určit, jak často dochází ke změně tabuizovaného okruhu. Výsledek byl překvapivý, jelikož pouze ve dvanácti případech došlo ke změně tabuizovaného okruhu při převodu z češtiny do dánštiny, což činí celkem 20 %.

Další otázkou bylo, jakého okruhu se nejčastěji negativní expresiva týkaly. Ve všech třech knihách se nejčastěji objevila negativní expresiva z kategorie spodní funkce těla v celkovém počtu třiceti šesti. Následovaly za nimi náboženská negativní expresiva, a to pouze se třinácti zástupci. Zbýlé dvě skupiny byly téměř vyrovnané – z kategorie mentální či fyzický handicap bylo expresiv pouze šest a v kategorii ostatní jich bylo pět.

Chtěla jsem také zjistit, jak se proměňuje oblíbenost užívání vulgarismu daného tabuizovaného okruhu v průběhu let. Na grafu č.1. (str. 34) jsou graficky znázorněny hodnoty v procentech daného tabuizovaného okruhu ve třech titulech od nejstaršího díla po nejnovější. Z tohoto grafu lze jasně pozorovat dvě křivky, které jsou pro nás i odpovědí na mou otázku. Z grafu je jasné, že v průběhu let přibývá užívání vulgarismů z okruhu spodní funkce těla. U nejstarší knihy lze vidět, že sice převahují výrazy z této kategorie (45 %), ale oproti dalším dvěma knihám je to nejmenší procentuálnost. U knihy *Můj kámoš Ježíš* pozorujeme lehký nárůst oproti *Fotbalovému andělovi*, a to se 60 %. Avšak když se podíváme na výsledek u nejnovější knihy *Ze sídliště*, zjistíme, že procentuálnost výskytu negativních expresiv ze spodní funkce těla je 70 %. Dále můžeme pozorovat, že u nejstarší knihy je nejvíce zastoupeno náboženských negativních expresiv se 40 %, jejichž užívání postupně po nejnovější knihu ubývá až na pouhých 5 %. Tento fakt nám dokazuje, že v současnosti ubývá oblíbenosti užívání náboženských expresiv, a naopak přibývá užívání vulgarismů z kategorie spodní funkce těla.

Podle první teoretické kapitoly představující členění expresivity dle Jaroslava Zimy jsem chtěla v krátkosti okomentovat, jaký typ expresivity převažoval. Ze šedesáti příkladů jsem našla pouze pět, které jsem definovala jako adherentně expresivní, tedy že mají vedle svého nociónálního významu i druhý, expresivní význam.

Dále jsem se zajímala o výskyt anglicismů v jednotlivých dílech. Ve *Fotbalovém andělovi* nebyl nalezen ani jeden anglicismus. Naopak v *Můj kámoš Ježíš* jsem našla dva. Nejvíce anglicismů měla nejnovější kniha *Ze sídliště* s deseti anglicismy. Lze tedy konstatovat, že opravdu v průběhu let dochází k většímu užívání negativně expresivních anglicismů.

V druhé části praktické práce jsem se zabývala třemi nejfrekventovanějšími negativními expresivum, výrazům *helvede*, *fanden* a *fuck*. Mým hlavním cílem bylo detailněji rozebrat, jaké různé významy mohou daná expresiva mít, v jakém kontextu se užívají či jaké existují různé tvary či ustálené fráze. V této části jsem uváděla hodně příkladů z knih a zároveň pohlížela i na české překlady. Tento rozbor nejužívanějších výrazů mi napomohl pochopit, jak moc důležitý, resp. dokonce klíčový může být pro překlad kontext. Pochopila jsem, že nelze překládat pouze dané negativní expresivum, ale je třeba brát ohled na celou větu, odstavec nebo i celý kontext knihy. Zároveň negativní expresiva mohou být doprovázeny různými předložkami umístěnými před i za hlavním slovem, které jsou zásadní pro správný překlad výrazů.

Celá tato práce mi dokázala pomoci k pochopení světa negativních expresiv. Existuje řada faktorů, na které musí daný překladatel dbát při překladu těchto výrazů, ať už je to kontext či například znalost různých významů jednoho slova. Téma negativních expresiv je velmi zajímavou jazykovou kategorií, která ač může být občas přehlížena, je každodenní součástí naší mluvy.

Literatura

Primární literatura

BENGTSSON, Jonas T. *Fra blokken: roman*. 1. udgave, 1. oplag. vyd. København: Politikens forlag, 2020. ISBN 978-87-400-5481-1.

BENGTSSON, Jonas T. *Ze sídliště*. Jana OVSKÁ, přel. Vydání první. vyd. Praha: Odeon, 2021. ISBN 978-80-207-2042-9.

HUSUM, Lars. *Mit venskab med Jesus Kristus: roman*. 1. bogklubudgave, 1. oplag. vyd. Kbh.: Gyldendals Bogklubber, 2009. ISBN 978-87-03-03388-4.

HUSUM, Lars a Lada HALOUNOVÁ. *Můj kámoš Ježíš*. Vydání první. vyd. Praha: Knižní klub, 2016. ISBN 978-80-242-5604-7.

NIELSEN, Hans-Jørgen. *Fodboldenglen: en beretning*. 2. udg., 1. opl. vyd. København: Tiderne Skifter, 1989. ISBN 978-87-7445-108-2.

NIELSEN, Hans Jørgen a Helena BŘEZINOVÁ. *Fotbalový anděl: zpráva*. Vyd. 1. vyd. Praha: Mladá Fronta, 2004. ISBN 978-80-204-1165-5.

Sekundární literatura

ČERMÁK, František. *Jazyk a jazykověda: přehled a slovníky*. Vyd. 3, dopl. vyd. Praha: Univerzita Karlova, Nakl. Karolinum, 2001. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. ISBN 978-80-246-0154-0.

ČERMÁK, František. *Lexikon a sémantika*. Vyd. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2010. ISBN 978-80-7422-020-3.

DEN DANSKE ORDBOG. [online]. Dostupné z: <https://ordnet.dk>.

ĐUROVIČ, Lubomír. *Typologie klení ve slovanských a sousedních jazycích*. 1996.

ERIKSEN TONSBORG, Signe. *Bandeord...UD & SE*, roč. 2010, č. 2.

HAGEN, Jimmy Zander a Pia QUIST. *Sprogforløb i dansk: sprogsociologi, sprogspsykologi, sprogfilosofi*. 1. udgave, 2. oplag 2009. vyd. København: Gyldendal, 2009. ISBN 978-87-02-05170-4.

HAVRÁNEK, Bohuslav et al. *Slovník spisovného jazyka českého*. In: , roč. 2011. 2011. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/>.

HEIDEMANN ANDERSEN, Margrethe a Marianne RATHJE. *Fuck, sgu og søreme*. roč. 2005, č. 2 Juni.

JAZAIRIOVÁ, Pavla a Zdenka OPAVSKÁ, eds. *Kapitoly z koncepce Akademického slovníku současné češtiny*. Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, v.v.i, 2016. ISBN 978-80-86496-89-4.

JÍLEK, Viktor a Božena BEDNAŘÍKOVÁ. *Jazykové prostředky s potenciálem porušit normu v oblasti mediálního zpravodajství*. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, 2015. ISBN 978-80-244-4896-1.

JÍLEK, Viktor, Božena BEDNAŘÍKOVÁ a Jindřiška SVOBODOVÁ. *Jazyk moderátorů Událostí, hlavního zpravodajského pořadu České televize*. 1. vyd. Univerzita Palackého v Olomouci, 2016. ISBN 978-80-244-5125-1.

JØRGENSEN, J. Normann a Pia QUIST. *Unges sprog*. 1. udg. vyd. København: Hans Reitzels Forlag, 2008. ISBN 978-87-412-5099-1.

KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ. *Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2012. Dostupné z: <https://www.czechency.org/>.

KROBOTOVÁ, Milena. *Úvod do české stylistiky*. 1. vyd. vyd. Olomouc: Univ. Palackého, Pedagogická Fak, 2001. ISBN 978-80-244-0315-1.

LEVÝ, Jiří. *Umění překlada*. 4., upravené vyd. vyd. Praha: Apostrof, 2012. ISBN 978-80-87561-15-7.

LUDWICKI, Antoni a Svatava ŠKODOVÁ. *Ty vole jako multifunkční komunikační prostředek v současné češtině. Bohemistika*. 2018, č. 3, s. 220–246. ISSN 1642-9893, 1642-9893. DOI: 10.14746/bo.2018.3.2.

LUND, Jørn a Rasmus BREGNHØI. *Og så tager vi den derfra*. 1. utg., 1. opl. vyd. København: Gads Forl, 2007. ISBN 978-87-12-04339-3.

RATHJE, Marianne a Daisy S. GRANN. *Unge og gamle holdninger til bandeord*. roč. 2011, č. 4.

SCHMIDT, Anders Thorup et al. *Mysteriet om fuck: En semantisk analyse af den emotive interjektion fuck i det danske sprog*. 2015.

SØRENSEN, Rasmus Bo. *Sgu – ikke længere et bandeord*. [online]. 2011. Dostupné z: <https://www.information.dk/kultur/2011/05/sgu-laengere-bandeord>.

ŠEMELÍK, Martin a Michaela LIŠKOVÁ. *K lexikografickému zpracování tabuových slov. Slovo a Slovesnost*. roč. 2019, č. 80. ISSN 0037-7031.

ŠVEJKOVSKÝ, Jakub. *Slovní vycpávky v mluvených projevech na české mediální scéně na příkladech redaktorů ČT a ČRo*. 2017, Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra žurnalistiky.

VAŇKOVÁ, Irena. *Nádoba plná řeči: člověk, řeč a přirozený svět*. Vyd. 1. vyd. Praha: Univ. Karlova, Nakl. Karolinum, 2007. Učebni texty Univerzity Karlovy v Praze 11. ISBN 978-80-246-1122-8.

ZIMA, Jaroslav. *Expresivita slova v současné češtině*. Praha: Nakl. Československé akademie věd, 1961. Rozpravy Československé akademie věd 16.

Přílohy:*Fotbalový anděl*

(...) men det lyder ad helvede til på mit sprog, kammerat Oehlke (...) (7)	(...), ale v mém jazyce to zní dost na hovno, soudruhu Oehlke (...) (9)
Ham, der forpagter, må have høstet for uger siden, men svinet har ikke fået fjernet halmen endnu, endsige pløjet (8)	Ten mamlas ale ještě ani neodvezl slámu, natož aby zoral (...) (9)
Afbrudt af idiotiske indfald (...) viser der sig kun skygger af alt muligt andet (9)	Vyrušován idiotskými nápady (...) objevuju stíny všeho možného (11)
(...) jeg går ikke ind for engle eller deres ordener eller tilsvarende metafysisk pis (...) (10)	(...) andělé ani jejich kůry a podobné metafyzické srágoty mě neberou, (...) (11)
(...) at jeg skilles fra Katrin og derfor for tiden ikke har noget fast sted at bo, at jeg, som flere af dem sikkert allerede vidste, har været ude at skide og (...) (11)	(...) že se budu rozvádět s Katrin, a tak nemám kde bydlet, že jsem se rozhasil (...), což určitě pár z nich už vědělo? (12)
Rend mig i røven, det kommer rablende, gør det (16)	Polibte mi prdel, blábolím, to teda jo (17)
Ønsker dig til sidst ad helvede til eller hjem til din mor i det mindste (18)	(...) nakonec tě v duchu posílám do horoucích pekel, nebo aspoň zpátky k mámě (18)
(...) bliver bare nødt til at sige, at det er fordi hun har bollet med Per. (19)	(...) teď ale musíme říct, že je to kvůli tomu, že spala s Perem (20)
Hvad faen mand, har hun bidt dig i den. (26)	Sakra, chlape, to tě do něj kousla? (25)
Hvad faen tror du render i position? (39)	Kdo si hergot myslíš, že to místo pro střelu vyběhá (...) (36)
(...) og stejler penge hos sin mor for at købe os med slik, hvorpå vi hvergang giver ham et los i røven (...) (62)	(...) krade svojí mámě peníze, aby nás uplatil bonbony, načež mu stejně vždycky nakopeme prdel (...) (56)
(...) mens jeg indvendigt bander min pædagogfar ad helvede til (...) (67)	(...) a v duchu posílám svého uvědomělého otce do horoucích pekel (...) (60)

(...) ser allerede uklare, men påtrængende billeder af, hvordan de også ligger og boller. (81)	(...) už vidím i neostré, ale vlezlé obrazy, jak spolu šoustají. (72)
Kan hun for helvede ikke indse, at med min krop sker der ingenting (...) (86)	Copak ji hergotfix nedochází, že s mým tělem se neděje nic (...) (76)
(...) festen er gennemgående røvsyg (...) (96)	(...) večírek stojí obecně za vyliž (...) (84)
(...) vi deler et par joints, og ude i universitetsgården prøver vi til sidst (...) at bolle stående. (96)	(...) dáme si pár jointů a venku na dvoře univerzity se nakonec vstoje pokoušíme šukat (...) (84)
I taxaen brokker jeg mig kraftigt, hvorfor faen har hun siddet der hele aften og tydeligt set ud, som om hun kedede sig. (100)	V taxíku se rozčiluju, proč tam do prdele celej večer dřepěla tak okatě a znuděně. (88)
Sidder jeg og gør mig til et større dumt svin end nødvendigt? (100)	Nedělám tu teď ze sebe sebe většího hajzla, než je zapotřebí? (88)
De forstår ikke en skid, Franke og jeg snyder dem. (103)	Vědí úplný prd, s Frankym na ně vyzrajeme. (91)
Kom så, for helvede, Fremad Amager! (122)	Tak hergot, do toho, Kupředu Amager! (107)

Příloha 1

Můj kámoš Ježíš

(...) og hvis der er trusser, så må der også være numse og fisse (8)	(...) a kde jsou okraje kalhotek, tam musí být taky zadek a frnda (8)
Uden at vide det, glider min hånd ned til mit skridt, jeg knapper mine bukser op og hiver den frem. (...) Put den ind, dit lille svin! (8)	Aniž si to uvědomím, ruka mi sjede k rozkroku, rozepnu si kalhoty a vytáhnu ho ven. (...) Schovej ho, ty prase! (8)
Jeg stirrer arrigt rundt på dem og skriger så: „Pismyrer.“ (8)	Vztekle se rozhlídnu kolem a pak zařvu: „Sráči!“ (8)
Hold kæft, hvor er du dygtig. (19)	Zatraceně, ty seš tak šikovná. (17)
Jeg ved, at når Pernille åbner sin mund, så fortæller hun mig, at hendes far siger, at min mor er en luder. (20)	Vím, že když Pernille otevře pusku, vypadne z ní, že její otec má mojji mámu za běhnu. (18-19)
Jeg kommer fortvivlet hjem med min pispvåde jakke i min taske. (22)	Přijdu domu zoufalej, s prochcanou bundou v tašce (21)
De har fået billederne af en gymnasiekæreste, ikke Tue, men et korttidsfjols. (25)	Tyhle obrázky dostaly od jejího přítele z gymplu, ne od Tueho, ale od nějakýho krátkodobýho pitomce (23)
„Fuck jer“ og skynder mig væk (25)	„Odprejskněte,“ a rychle zmizím (24)
Pis af! (28)	Vystřel vocad'! (26)
I er fandme ikke familie. (28)	Vy do prdele žádná rodina nejste (26)
Det er mit hus. Jeg taler fandme, som jeg har lyst til. (29)	Tohle je můj dům. Budu si tu do prdele mluvit, jak se mi zachce. (26)
Du er en idiot. (31)	Jste idiot. (28)
Han kalder mig en horeunge, og jeg kan ikke give igen (33)	Nadává mi do cour a já už nemám sílu (30)
Fuck! Satan er vågnet. (40)	Do prdele! Ďábel se vzbudil. (37)
Kneppede du Ditte? (40)	Šukali jste s Ditte? (37)
Tager du piss på mig? (45)	Děláš si ze mě prdel? (42)
Du ligner jo lort. (45)	Vypadáš jako pytel sraček (42)
Jeg fatter ikke en bjælde. (46)	Nechápu ani hovno (42)
Hvor fanden kan jeg være? (50)	Kde krucinál může vězet? (45)
Hvad fanden er der i vejen med dig? (51)	Co s tebou sakra je? (46)

Ze sídliště

Sine skide åndssvage lægmuskler. (9)	Zasraný pitomý lýtka. (9)
Drengene burde få det overstået, men de er så fucking cool og har brug for at minde hinanden om det. (9)	Měli by to rychle odbýt, ale jsou přece tak zasraně cool a potřebují si to mezi sebou připomenout. (9)
(...) en kortklippet idiot med grimme hjemmelavede tatoveringer (11)	(...) nakrátko ostříhaný idiot s ošklivým podomácku dělaným tetováním (...) (11)
Shit, du ved virkelig ikke en skid. (14)	Do prdele, ty víš vážně hovno. (13)
Du er så fuld af lort, Danny (15)	Ty jsi malá sračka, Danny. (14)
(...) min lort smager af jordbæris. (21)	(...) moje hovna chutnají po jahodový zmrzlině. (18)
Fuck, du havde mig næsten (22)	Kurva, to jste mě málem dostal. (19)
Du ved ikke en skid. (25)	Víš hovno. (21)
Svinet er her (25)	Svině je tady! (21)
Fucking Lille-Niels. (29)	Zasranej Nielsánek. (25)
Nej, din idiot! (30)	Ne, ty vole! (26)
Fuck, du har feset igen, har du ik'?' (31)	Do prdele, ty sis zase prdnul, co? (27)
Hva' så fuckhoved, kom ud og leg. (31)	Tak co vyjebanče, pojď ven, budeme si hrát. (27)
Fucker du med os? (32)	Děláš si z nás prdel? (28)
Du er så fucking dum. (33)	Ty jseš kurva tak blbej (29)
For helvede, Niels, vi kan jo godt lide dig. (34)	Do prdele, Nielsi, my tě máme rádi. (30)
Fuck. Tillykke og fuck. (35)	Do prdele. Gratuluju, do prdele. (32)
Og her kommer en kæk tatoveret idiot (51)	A teď přijde veselej potetovanej idiot. (46)
Og så burde det jo gå som det altid gør, starte med lidt ydmygelse, din mor er en luder, din far sutter hestepik, så lidt skubben rundt, og til sidst tæsk. (52)	A taky to mělo být jako vždycky, nejdřív trocha ponižování, tvoje máma je děvka, táta kouří péro koním, pak trochu strkání a nakonec výprask. (47)
Fuck, hvorfor tænker Malik stadig på sig selv som sort? (57)	Sakra, proč v sobě Malik pořád vidí černoča? (51)

